

העולם הזה

הדו"ח המרעיש
של שלום כהן
שליח "העולם הזה"
לברית המועצות

השער:

הרב יהודה לייב לוין
הרב הראשי של מוסקבה

האמית

זז

יהודי

דיוס"ה

העולם הזה

רחוב גליקסון 8, תל אביב, טלפון 26785
ת.ד. 366, מען למברקס: "עולמפרט"
המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.
דפוס משה שחם בע"מ, ת"א, טל. 62239.
ההפצה: פד סופר ובנין, תל אביב.
המערבון אינה אחראית לתוכן המודעות.

העתון הנקרא ביותר במדינה

העורך הראשי:
אורי אבנרי

ראש המערכת:
שלום כהן

עורכת-משנה:
רוב איתן, אורי סלע

עורך כיתוב:
פיליפ קשה

כתב בכיר:
אלי תבור

חברי המערכת:
רמי אילון-נלסון, מנשה ברנר, שיינע נלון,
לייז גליק, דוד חורוביץ, רותי ורר,
אברהם חרסון, אוקסר סאבור, אלכס סטין,
אביבה סטין, עמוס סיני, שלמה סרן

ביותר במדינה

2' 2'

בימים האחרונים שאלתי את עצמי לא פעם מדוע החליטה קבוצת-החצר של ביגוי לחסל אתנו, אפילו תוך שימוש באמצעים הבוויים ביותר. יתכן שגם אתה שאלת את עצמך שאלה זו.

לכאורה הרי מזור הדבר: שום סכנה אמיתית אינה מאיימת כיום על המשטר הקיים במדינה. הוא אחד המשטרים היציבים ביותר בעולם, יציב יותר אף מן המשטר הסובייטי והמשטר של פראנקו.

בתוך המשטר עצמו אין שום אופוזיציה המסכנת את השלטון בעתיד הקרוב. בארץ פוזיציה מימין ומשמאל יש שפע אנשים המוכנים ברצון למכור את הסבא שלהם תמורת הזמנה לשות כוס קפה עם דוד בן-גוריון. אין אף מפלגה אחת שלא תסכים ברצון להיכנס לקואליציה עם מפא"י, אם רק יציעו לה את התנאים המינימאליים. מחוץ למשטר, אין כוח רציני בכלל. מק"י, נטורי-קרתא ואנשי מלכות-ישראל הם כוחות מבוססים. כל מי שמדבר עליהם רק עוזר להם להיראות חשובים יותר מכפי יכולתם האמיתית.

העולם הזה עצמו בודאי אינו מהדהד איום פוליטי על השלטון. אין הוא מפלגה הצדה נפשית. עורכיו לא הציגו את מוצ' מרותם לכנסת, אינם גוולים קולות טובים מולתם. אולי מושפע קורא זה או אחר ממה שקרא עד כדי כך, שהוא עובר ממפלגה למפלגה. אם כן, הריהו עדיין נשאר בתוך המשפחה.

ואם גובר למקרא העתון רצונם של הקוראים הבלתי-מפלגתיים להישאר בלתי-מפלגתיים, הרי זה אולי בלתי-נעים למישהו, אבל בודאי לא מסוכן. זה לא יגרום לי מיצעד חדש על רומא, בנוסח ישראלי. העולם הזה אינו מספח שום מוסוליני חדש העשוי להתחרות במישהו.

★ ★ ★

אם כן, מה כל הבהלה ההיסטרית הזאת? איך נוכל להסביר אותה מבלי לקבל שגוועי-גלות? כיצד זכינו לכבוד ששום מפלגה, ארגון או הסתדרות לא זכו לה? מדוע מתגייס המשטר כולו, על כל שלוחותיו, כדי לחסום מלחמת-חרמה זו? אשת בקבוצה קטנה זו של עתונאים? מדוע ביצעו שליחיו עד כה שלושה מעשי טירור מגואלים בדם נגד עורכיו ומדפיסיו? מדוע הם מקדישים כמיליון לירות בשנה כדי להוציא ארבעה שבועונים שונים, ה שייכים בגילוי או בסתר למפא"י, ושכל מטרתם היא להתחרות בעתון. זה, אף שכולם יחד אינם מגיעים בקיוסקים ל תפוצתו?

מדוע גוייס מנגנון אדיר בבלוש אחרי צעידתו, להאזין לשיחותינו, לגלות את ה סודות שאין לנו? מדוע עובדים אנשי מנ גנון-החושך וכתב-לבוש שעות נוספות כדי להכין את הרקע לעלילות מגוחכות, מתוך כוונה להעמידנו למשפט תוך ניצול החוקים להגנת בטחון המדינה?

איש השנה

איש השנה, כמו האיש של כל השנים הקודמות, הוא דוד בן-גוריון, שחותם אישיותו מוטבע על כל מאורעות השנה בישראל.

שמעון סבירסקי, תל אביב

אולי מצאת אתה פתרון אחר לחידה זו. לי יש רק תשובה אחת: אנו כל כך מרגיזים את השליטים, מפני שאנו מייצגים קול פנימי הקיים גם בליבם והמטריד את מנותחם: קול המצפון.

פינוקיו שבאגדה סבל ממכה דומה. המצ' פון הקטן הלך אחריו, בצורת צרצר, רדף אחריו בכל מקום. זה הטרידו. זה לא היה נעים. אבל לא היתה לכך תרופה. העולם הזה הוא צרצר כזה.

מדוע לא ישלימו יידינו בצמרת עם העובדה שאין מנוס מפני המצפון? אפשר להשתיק אותו, אולם המצפון מדבר גם כשהוא שותק. אפשר לכלוא אותו בבית הסוהר — אולם שום סורג של כלא לא השתיק עדיין את המצפון. אפשר להעליל עליו עלילות — אולם טבען של עלילות להימוג, ואילו המצפון נשאר חזק שבעתיים.

מה לעשות? אילו שאלו השליטים אותי, הייתי אומר: לא כלום. אינכם בעלי נשמה טוטאליטרית אמיתית. אינכם לא פאשיסטים אמיתיים ולא קומוניסטים אמיתיים. אם ננסו להתחרות בהם בטרור, במשפטי-ראווה, בעלילות-רשע, בשיטות-רייטס-טאג, תיכשלו, כשלון חרוץ. אינכם מסוגלים לכך, כי לא תוכלו לעשות זאת בלב שלם. בסוף רק תיראו מגוחכים.

מוטב שתלמדו לחיות עם המצפון הזה. הוא יזכיר לכם דברים לא-נעימים, את מעשיכם ומחולליכם, את האידאליזם היפני שהיו בעורבים בלבכם ואבדו איך-שהוא ביד, את הספקות המכרסמים בתת-הכרתכם. מ יודע, אולי תיחכחו בסוף לדעת כי הקול הקטן הזה, קול המצפון והיושר, הציל את נש' מתכם שלכם, ועצר את תהליך ההתנוונות שהיה קובר אחרת את שלטונכם תחתיו?

★ ★ ★

דברי על החשדות השפלים שהושמעו נגד נלסון וגנדי מצד עדת המשתמשים, שהפכו לפתע דוברי בטחון המדינה, עוררו את אחד הקוראים, חילל ביחידה קרבת, לשלוח לי את השיר הנחמד הבא:

ביום פקודה, יום אש ודם
יצא ראובן — כמו כולם.
נלחם, סבל לו בשתיקה,
חזר בסוף — על אלונקה.

ביום פקודה, יום דם ואש
שמעון תפקיד מתאים בקש.
נלחם בבית, בלי לפחד,
הפך אדם חשוב מאד.

עברו שנים. חלף זמן רב.
בישראל פשט רקב.
ראה זאת ראובן התם,
תבע טיהור שלטון העם.

נרעש שמעון עד עומק לב:
"חללי" קרא, "סוכן אויב"
אכן, הגיע המועד
לסתום את פיו של הבוגד!"

הצעתי היא שתבחרו את האיש הקטן, העומד בראש ח"כ ב"ב, כאיש השנה. שכן מוסד זה הוא שהטיל צלו על אורח ישראל בשנה האחרונה.

דינאל יעקבי, ירושלים

במקרה כזה יהיו כל חברי המערכת צפויים

לשבת את פיו של הבוגד!"

לשבת את פיו של הבוגד!"

לשבת את פיו של הבוגד!"

לשבת את פיו של הבוגד!"

לשבת את פיו של הבוגד!"

לשבת את פיו של הבוגד!"

לשבת את פיו של הבוגד!"

לשבת את פיו של הבוגד!"

לשבת את פיו של הבוגד!"

לשבת את פיו של הבוגד!"

לשבת את פיו של הבוגד!"

למאסר עולם, שכן מעשה כזה פרושו איסוף חומר נגד ח"כ ב"ב, לפי חוקי ה' חירום וחודשים.

איש השנה — הברון רוטשילד, מפני שתתם הכי הרבה כסף למדינת ישראל.

מן שורק, תל אביב

איש השנה — עמוס בן-גוריון; איש הצבא — אסף שמחוני; הצעיר — זאב אקשטיין; המדיניות — נחום גולדמן; ה עתונות — רפי נלסון; האשה — נולדה מאיר; הכפזות — נחום סטפמר; הקולנוע — אינגרד ברנמן.

זהר לב, תל אביב

רפי במצרים
אחרי קריאת ספורו של רפי אילון (העולם הזה 1036) נשאלת השאלה, איך רבים ודאי שאלו את עצמם לאחר קריאת הכתבה המרתקת: במקרה ויהיה ידוע לרפי כי יהיה עליו לעבור את מדורי הניהלום הללו, עבור כמה שעות הנאה בקהיר, האם היה מבצע מיבעט זה?

אלון, תל אביב

תשובת רפי: איזו שאלה? כן!

לאחר קריאת ספורו של נלסון, סופרסם האמין, המסקנה מתוך הסיפור היא שה ערבים הם — וישאי אפשר לבסוף עליהם. באיזה זכות הם מעלים ומכים עזי רימ?

י. אמציה, כפר-אתא

איחולי לכם ולרפי על שחרורו. אם השיעש מכתבו של העורך על שחרורו, הרי שזוכתם בנצחון.

ג. ב. דה, צה"ל

ספורו של רפי נוגע ללב באמיתותו ובפשטותו. אין הוא סיפור הרפתקאות

מסך-האמת של בארדו

מותח סתם, אלא תיאור אנושי מועז. אני מאחלת לרפי שיהלים במהרה ספעי המצרים. דורוה כן, תל אביב

צרפתאא
לעיתים אני מתפלל מיכולתכם לראות ולהבין את הנעשה אחרי הקלעים. בכתבי תכם על קבלת הפנים ישערכה תנועת החיי רות למשלחת מצרפת (העולם הזה 1036) כתבתם: "רק שגריר צרפת בלט בהעדרו מתוך חשש פן ירגיו את בן-גוריון."

בעבר הייתי אף אני בין אלה שהרעיו לכבוד השגריר והתמוננו משליטתו בעיני רות. אולם עקבתי אחר פולחנותיו וגיליתי את הצד השני שלו. את עסקנותו המפלגית תית: הרצאה בהסתדרות, הקפת כיף ידיו דות על-ידי ההסתדרות, יובל ההסתדרות, כנס עובדי ההסתדרות, נאום עם שמעון פרסומת, נאום אחד בסא, וכו'.

שלמית אולאלי, ירושלים

... דעות תואמות את דעות העורך. כשני תאומי כיאם. עד מתי לא יראו כמרגיני המדינה את הנלך ויקשירו את עצמם לגורם זר? האם אין נכיוננו המר עם תורכיה אומר דרשני?

קורא, צה"ל

שדום שדום, גברת שלום

אני מפנה את מכתבי זה אל הגברת שלום באמצעות העולם הזה, הואיל וכואב לי לראות שיש כמה נשים בתל אביב ה חושבות שכאן הולכי-ובות-המשפט נמצא ברנ. גברת שלום חביבתי, תפלחי אם אומר לך את הדברים הבאים:

את אם אנואיסטית, וזאת אני אומרת כאשה ללא ילדים. את מכיישת אתנו בתור המין החלש, את אשת הסרת כיפוק ואפילו ילדך לא יכולים לתת לך אותו. במקום להוציא כספים על שמלות ובילויים, הוציאי כסף להצלת ילדך. אני מציעה לך לקחת את עצמך בידיי, לא לקבוע ועשי עבודה פרודקטיבית.

אלמונית, תל אביב

אם הייתם שואלים אותי במישאל מה גברים (העולם הזה 1037) מה הייתי עושה במקום הדר' שלום. הייתי אומר לכם: הייתי מעודד את אשתי לבגוד, או היה ביכולתי לבגוד גם בה באיו מפדוע.

דן נמיר, תל אביב

תמונת הגברת שלום, שפורסם בעתונכם, מראות תופעה מוזרה. האשה הזאת הולכת וצוערת משנה לשנה. הכי זקנה היא נראתה ביום כלולותיה, ואילו כיום, אחרי ששבע עליה, היא נראית ממש כבת שתי כנראה שלא כל כך רע לה.

זהבה גוטמן, חיפה

מסך האמת

יש לציין מפנה לטובה של החל בשבועות האחרונים בסוג השקרים של העולם הזה. פשוט מרענן לראות על שער העולם הזה, במקום את מלחמת עמוס בן-גוריון, את מחמת הגברת שלום, ובמקום פרסום של סהר את נופה של כופיה לורו.

חיים ב"ש, תל אביב

ובמקום מסך השקרים של בן-גוריון, את מסך האמת של בריגיס בארדו (ראה תמונה).

מן הדג הזה

בספרור רת (העולם הזה 1034) פורסם סיפור על שאלת של החייל יהושע שער, בעל מוח חריף כביכול, השואל אם תפילת כל נדרי מבטלת את שבועתו לצה"ל. הרשו לי להעיר כי תפילת כל נדרי היא תפילה הבאה לבסוף שבועות "שנשבע אדם לעצמו, או תפילה מבטלת שבועה של אדם לאחר או לאחר, כולל צה"ל."

ישראל גור אריה, חיפה

הנאום ביום העיון הדתי, שהשיב כי החייל הדתי אינו נשבע בשעת גיוסו אלא מצהור אמונים, מזכיר לי את היהודי הדתי שהראה על קתל חויר וביקש מן הדג הזה, את האלוהים קל לרמות.

אליעזר בוכני, חיפה

פרשת קבורתם של יעקב סולא ושל מיכאל פולאק, כפי שפורסם ברשימתכם "מת מצווה" (העולם הזה 1035), מעידה כי מצווה לקבור כבר את המכרז קרישא. מחובת משרד הכריאות להקים שירות מסי

לכת לקבורה, כי הצורך בטקס דתי למענוי ינים אינו מחייב חברה דתית-דוקא לעסוק בעניו. כשם שברית מילה נעשית כבר בחסות משרד הבריאות, אפשר לכבד גם קבורה על-ידי משרד זה.

אליק מג, חיפה

גרנובסקי חוזר

בספר לידעיה שהופיעה בעתונכם (העולם הזה 1037) כי השחקן אלכסנדר גרנובסקי היגר מהארץ, ברצוני להעיר כי מר גרנובסקי קי יצא למסע לחוץ-לארץ ולא היגר, והוא עומד לחזור בעוד שבועיים. בתו, כרסטינה, שהגיעה מפולין, היא רקדנית באלט ותשו תה בהצגה הבאה של תיאטרון ריריהמי.

יעקב ארנמן, תל אביב

הערבים בכלל והסורים בפרט הם כיום גיבורי ברית-המועצות. כאשר הופיעו משלחותיהם במסגרת פסטיבל הנוער במוסקי בה, נתקבלו בכל מקום כאריות. נוכחותו של חאלד אל-עזם, שר ההגנה הסורי, שביקר בברית-המועצות באותו זמן, האי פילח על מאורעות רבים אחרים.

שלום כהן

שנסע למוסקבה מטעם "העולם הזה", החליט לברר מה יחסו של האיש הסובייטי שכרחוב לערבים, ואם ידע משהו על הנעשה במרחב. הוא התלבש כערבי והציג את עצמו כסורי.

"הייתי ערבי במוסקבה!"

הוא סיפורו של ראש המערכת, בו הוא מתאר את גישתם של אזרחים סובייטיים — נוצרים, יהודים ומוסלמים — אל נציג סוריה, המדינה הערבית העומדת עתה במרכז התעניינות המזרח והמערב. הסיפור יפורסם בשבוע הבא.

3.500.000

חדש של עיגולים. מי רוצה בכך?
לא צעקות היסטוריות דרושות
לנו, אלא לחץ מוסרי שקול, נכון
וכן. לחץ שלא יוותר, לא ירפה,
אך יהיה מבוסס על הגיון פוליטי.
אני מאמין שישנה אפשרות שקול
כזה ימצא אוזן קשבת בין חומות
הקרקל. המנהיגים הסובייטיים
לא ייחפכו ציונים, אולם הם עשוי
יום להבין כי פתיחת שסתום
ההגירה היא לטובתם.

לפי כל הדעות, מנהיגים אלה הם אנשי
מציאות. אין ספק שהם יודעים כי במני
גיון הסובייטי מפתח גורם של לחץ,
העשוי לחבל במכונה מבפנים. אם תפתח
בפניהם דרך להקל על הלחץ מבלי להזיק
לאינטרסים של מדינתם ושל משטרם,
יתכן שלא יחססו בפני פתרונות מהפכניים.
ניקטה כרושצ'וב השמיץ לא מכבר
הכרה מעניינת. הוא אמר כי נתן ליהודים
רגים לעבור מרוסיה לפולין, ביוזעו כי
הם עומדים לעלות לישראל. הוא דיבר
באופן מעורפל על היום בו תהיה עליה
יהודית מברית-המועצות לישראל אפשרית,
מבלי שתהפוך את היהודים העולים לבוגי
דים במולדתם הקודמת.

★ ★ ★

הו הצד הרוסי. ישנו גם צד ישראלי
של המטבע. זהו המבחן לכנות רצוננו
בעליה, כנות דאגתנו ליהודי רוסיה.
האיש שהבין זאת מראש הוא האדם
שאני חושב אותו למוח הפוליטי הטוב
ביותר של העם היהודי. בימינו. למחרת
קום המדינה הציע נחום גולדמן הצעה
מהפכנית ממש, שאיש מבין מנהיגי ישר
ראל לא הבין אותה בשכרון הנצחון.
גולדמן הציע אז כי ישראל
תהיה שווייץ שנייה. הוא תבע
שהמדינה לא תצטרף אפילו לאו"ם,
כשם שלא הצטרפה אליו שווייץ,
כי אין כמעט אפשרות להישאר
נייטרלי במסגרת האו"ם. כציוני
אמיתי הבין גולדמן כי כל יכול
תה של ישראל לעזור בעתיד
ליהודי התפוצות תהיה כרוכה וי
מותנית בכך שהמדינה תהיה נייטר
ראלית לחלוטין, שתישאיר לגמרי
מחוץ למאבק הגושים.

אפשר לדרוש את עליית יהודי רוסיה בכל
מחיר ובכל מצב. אולם קשה להאמין
שמנהיגי ברית-המועצות ישלחו שלושה
מיליון יהודים כתגבורת אנושית למדינה
שהיא חלק מן המערך האנטי-סובייטי ה
עולמי. לכן התנגד גולדמן להשתלבות ישר
ראל בדוקטרינה של אייזנהאואר. לדברי
גולדמן, היתה גם יהדות אמריקה מצינה
ומחייבת עמדה נייטרלית של ישראל.
גורם מעכב שני נעוץ במאבק הישראלי-
ערבי. רוסיה מתחרה כיום בכל כוחה עם
אמריקה על חסדי ערב. עליית-המונים מ
ברית-המועצות תהיה סטירת-לחי לערבים.
ככל שתתקרב ישראל לשלום, לפחות עם
חלק מהעולם הערבי, כן יהיה קל יותר
לשכנע את הרוסים להרשות עליה זו.

גם לבעיה זו יש צד שני ומשי
לום. עליה אדירה של מיליונים
תיתכן רק בתנאי שלום, כאשר
הכלכלה הישראלית תחדור לתוך
המרחב הערבי. ללא השתלבות
אין קליטה של ממש להמונים
כאלה, וללא קליטה של ממש יהיו
העולים כדור-עופרת לרגלי המדינה.

★ ★ ★

דומני שכל הדברים האלה הם
דברי הגיון, כמעט מושכלים-ראשוניים.
עצם העובדה שיש צורך לחזר עליהם,
מוכיח מה רב הבילבול בצמרת המדינה.
הציונות יכולה להיות פרה חולבת —
מין חיה שראשה באמריקה ועטינה בישראל.
ראל, הגיונה מסיסמאות מלהיבות וגונות
לנו חלב. נדמה שזו כיום התמונה השלטת,
והיא גורמת להפקרת הפזורה היהודית
לטובת תועלתו האנוכית.
הציונות יכולה להיות גם סוסה אצילה
— סוסה שתשא את המדינה לקראת יעדים
גדולים. אין זו, אולי, חיה נוחה לציבור
הרגיל לנוחיות של כורסה מרופדת, אך
היא מובילה לקראת עתיד.
יעד גדול רומז לנו מרחוק: מדי
נה של שלושה, ארבעה, חמשה
מיליונים.

טרם אחר. אולם אני מאמין בלב שלם
כי במקרה זה האינטרס היהודי והאינטרס
הישראלי מזדהים לחלוטין.

המדינה זקוקה לתגבורת אנושית. כל
עתידה — בימי מלחמה, ועוד יותר בימי
שלום — יתבסס על היסוד האנושי שלה.
ככל שבסיס זה יהיה יותר רחב ומצק, כן
יגדלו סיכויי המדינה להתקיים ולהכות
שרשים במרחב.

זהו החשבון הקר. ישנו גם חשבון חם
יותר. אל נשלה את עצמנו: איש מאתנו
לא יוכל להיות אדיש עת יהיו יהודים
בארצות אחרות נתונים במצוקה. אנו
קשורים בהם בקשרי מוצא, רוח ורגש.
אם נרצה בכך ואם לאו, נצטרך לדאוג להם.

מכאן התשובה החד-משמעית:
המנגנון הממלכתי של המדינה

מבין ארצות אירופה שהשתלטה על הטכ
ניקה החדשה, קרובה עתה למעבר מן
השלב הראשון לשני.

שרותם של היהודים היה חיוני
להצלחת המהפכה הסובייטית.
הם היו מהנדסי המשק החדש,
הרופאים והמנהלים. הם סיפקו,
גנרלים, מנהיגים-מפלגה ואנשי
מינהל במספרים שעלו עד אין
שיעור על חלקם היחסי בקרב
האוכלוסיה הכללית.

אולם המשטר הסובייטי חנך מאות אלפי
אינטליגנטים חדשים. הוא לקח את בני
המוזיק מגדות החלגה, את בן הרועה
מאובקיסטאן, את בן הפועל השחור הטאר
טארי ושלח אותם לטכניון בהמוניהם.
כך נולדה אינטליגנציה עצומה

תפקיד העיתונאי הוא משולש: להגיע
למקום האנפורמציה, לברר את האמת
ולדחוף על מה שראה. כל אמצעי כשר כדי
להשיג את המטרה הראשונה. כל היושר
דרוש כדי להשיג את שתי האחרות.
בשבוע שעבר הגיש העולם הזה את
הדו"ח פוקה-עניינים של שליחו, שחזר
למצריים. השבוע מגיש העולם הזה את
הדו"ח של שליחו שביקר במוסקבה. כמו
הדו"ח של רפי גלסון, מחיב הדו"ח ה
סנסציוני של שלום כהן להסיק מסקנות
מרחיקות-לכת, בעלות חשיבות מכרעת. הוא
עשוי לחולל מהפכה גמורה בעולם מוש
גינו ותפיסותינו. מבחינה זו מילא תפקיד
לאומי ראשון במעלה.

הבעיה היתה, בפשטותה, זו:
שלושה וחצי מיליון יהודים חיים
בברית-המועצות. זהו שליש חי
פזורה ששרד בחיים. האם רוצים
יהודים אלה לעלות לישראל?

"כן!" אמרו הציונים, אשר בשבילם היה
זה בחזקת דבר שבאמונה. הם תיארו את
יהדות ברית-המועצות כאסיר בבית-סוהר
גדול, המצפה לגואל.

"לא!" אמרו הקומוניסטים, שטענו כי
כל תשובה אחרת אינה אלא הסתה אנטי-
סובייטית. הם הצביעו על יהודי אמריקה,
שאין להם חשק רב לעלות לישראל. לדעתם
היה מצב יהודי רוסיה דומה.

שלום כהן נסע לברית-המועצות כמשקיף
ללא דיעה מוקדמת. הוא ראה, שאל, שוחח,
התרשם. תשובתו היא אובייקטיבית, עוב
דתית, עניינית. מסקנתו של משקיף מאומן
ובלתי-משוחד.

תשובתו היא כי הרוב המכריע
של יהודי ברית-המועצות, אולי
שלושה מיליון נפש, רוצה לעלות
לישראל.

★ ★ ★

מה שקרה ליהודי ברית-המועצות אינו
נוגע, כמעט, למהותו של המשטר ז
סובייטי. ידידיו ואויביו יסכימו ביניהם
שמשטר זה אינו אנטישמי במהותו, ושעשה
לא מעט כדי ללחום בגילויים החיצוניים
של האנטישמיות המסורתית של העמים ה
סלאביים. מבחינה כלכלית, אין ספק שמצב
היהודים שם נוח מאוד יחסית.

אם בכל זאת סבורים יהודי
רוסיה כי האנטישמיות היא גם
בארצם מפלצת רדומה, העולה
להתעורר באחד הימים ולהרוג
את ראשה הנורא, הרי זו תוצאה
של תהליך היסטורי ששום משטר
חברתי אינו יכול להשפיע עליו.

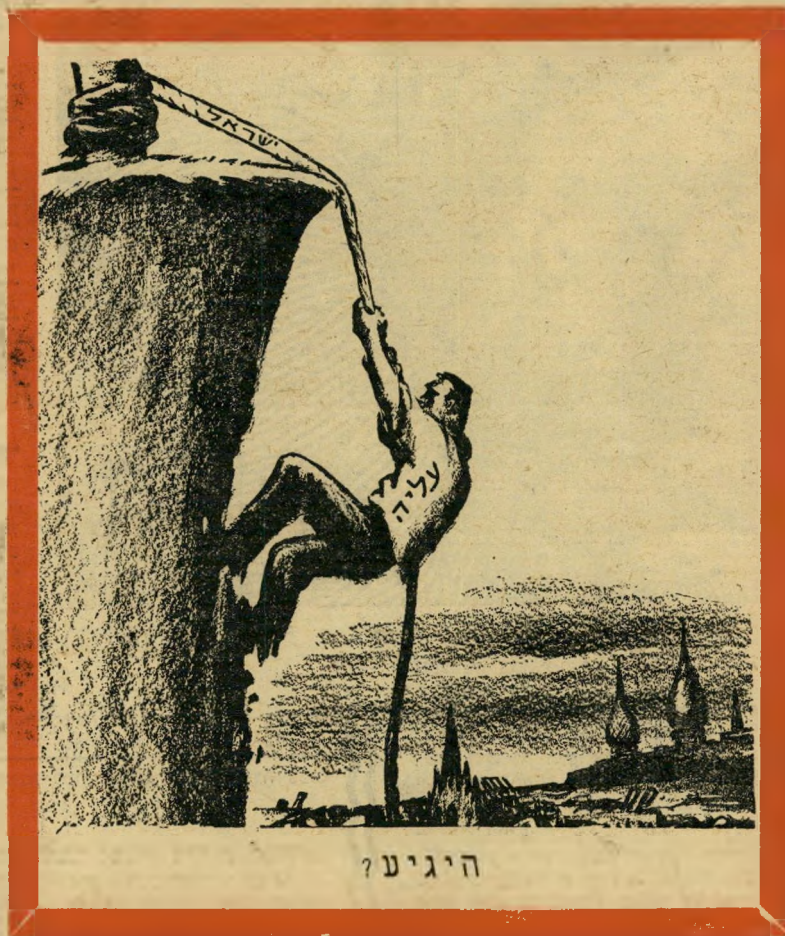
היסטוריון גאון, שאינו חובב יהודים
כמיוחד, תיאר תהליך זה באופן מושלם.
בספר השמיני של יצירתו האדירה (עמוד
285) קובע אונולד טוינבי:

"הסכסוך הכלכלי בין היהודים לבין
הגויים של המערב עבר שלוש מערכות.
במערכה הראשונה היו היהודים שנואים,
אך אי-אפשר היה לוותר עליהם. האיבה
ליהודים גרמה לרדיפות, אך אלה הוגבלו
עלידי אייכולתם של רודפיהם הגויים
למלא את מקומם. . . המערכה השנייה
נפתחה, בארץ מערבית אחת אחרי השנייה
מייד כשהבורגנות הגויית העולה רכשה
לעצמה די נסיון, כשרון והון כדי למלא
את מקומם של היהודים. . . הבורגני
הגויי התפתה להשתמש בכוחו כדי להי
פטר בכוח ממחרתיו היהודים. . .
המערכה השלישית נפתחה באותן מארצות
המערב בהן השתלטו הבורגנים הגויים
במידה כזאת על המקצועות היהודיים עד
שנעלב בלבם הפחד המסורתי בפני המת
חרים היהודיים, והם שוב היו מוכנים
להפיק יתרון כלכלי מגיוס הכשרון היהודי
לטובת כלכלתם הלאומית."

★ ★ ★

כיצד תתייחס המדינה לתופעה זו?
כיצד תתייחס אליה אנחנו? למה היא
מחייבת אותנו?

איני נמנה עם אותם הטוענים כי מדינת
ישראל היא רכוש של היהדות הכינ
לאומית. אני סבור כי המדינה שייכת לבניה,
וכי האינטרס של המדינה קודם לכל אינ

היגיע

חדשה. בני שיכבה זו שואפים —
בצדק — לקבל לידיהם את המינהל
הממלכתי ואת ההנהלה המשי
קית בארצותיהם. הם לא יהיו
בני-אדם, כשר ודם, אם לא יראו
בעין רעה מאד את המוני היהודים
שתפסו את המקומות האלה.

זהו קרקע-בתולין קלאסי לאנטישמיות
חדשה, הרגעש שיפרוץ ביום מן הימים.
שום חוק, שום הסברה פוליטית, לא יוכלו
להתגבר על תופעת-טבע כזאת. וזהו, כנר
אה, פחדם הגדול של יהודי ברית-המועצות,
כפי שהוא משתקף מתוך הדו"ח האובייק
טיבי. הרקע האנטישמי של עליית-הרופאים
של סטאלין, בסוף ימיו, ביסס פחד זה.

★ ★ ★

מטב להגיד קודם כל: איך לא. לא
על ידי מסע-תעמולה אנטי סובייטי
פרוע, שירחיב את התהום הרובצת כבר
כיום בין המדינה לבין ברית-המועצות.
מי שיוזם מסע כזה מקבל על עצמו
אחריות נוראה לגבי עתידם של יהודי רוס
יה. הוא עלול לשרת אותם שרות-דוב:
שרות שיזכיר את אותה חיה המשוטטת
בסיביר והורגת את מי שהיא מחבבת.
מסע-תעמולה אנטי-סובייטי, על רקע ה
דרישה לעליה, יכניס את יהודי רוסיה בין
הסדן של ישראל לבין הפטיש של הסמל
הסובייטי. הם עלולים להימחק בין השניים.
ברגע שנאמנותם למולדתם הנוכחית תהיה
חשודה, עלול הדבר לפתוח בפניהם פרק

משלחת ישראל לאו"ם תעמוד במצב עדין, עם פתיחת מדינת העצרת בחודש הבא. במיוחד תצטרך ישראל לקבוע סופית מה עמדה בשלש שאלות, שתהווה את מוקד הדינאמיקה של העצרת, ואשר בהן נמנעה ישראל עד כה מלתפוס עמדה ברורה. הבעיות:

המלחמה באלג'יריה. בישראל ישנה בדרך כלל אהדה טבעית רחבה לכל תנועת-שיחור אנטי־קולוניאלית. עמדה זו מבוססת על טעמים אנושיים וגם על טעמים מדיניים, באשר היא עשויה להביא לישראל אהדה מצד הגוש האס־את־אפ־ר־ק־א־י. גם לגבי אלג'יריה רוחה אהדה כזו, אולם ההכרח הפוליטי שנוצר מן הברית הבלתי־כתובה בין ישראל וצרפת יאלץ את ממשלת ישראל להודיע למשלחתה באו"ם להצביע יחד עם צרפת בוויכוח על אלג'יריה, ולהתייצב לימינה במערכתה באו"ם נגד תנועת המרי הערבית, שתזכה לתמיכת הגוש הסובייטי והגוש האפ־רו־אס־את־א־י.

בעיית קפריסין. גם כאן קיימת אהדה מסוימת לתנועת־השיחור הדורשת איחוד עם יוון. עם זאת לא יכולה ממשלת־ישראל להתעלם מהעובדה כי ממשלת יוון לא מצאה לנכון עד היום להכיר בישראל, מאחר שהיא מעריכה יותר את ידידותה עם ארצות ערב. החלטת־ביניים בשטח זה היתה שליחתו של מנהל משרד ראש־הממשלה סדי קולק לאתונה, עם הצעה ברורה לממשלה היוונית. ההצעה: אם תכיר אתונה בישראל ותקשור אתה קשרים

דיפלומטיים, תתמוך ישראל באו"ם בעמדה היוונית, לצירוף קפריסין ליחן. החישובים

בעבר, שלא לפגוע בבריטניה, נפלו עקב התנהגותה בפרשת של וישראל לא תהסס לנקוט עמדה אנטי־בריטית בשאלת קפריסין. **פרשת המרד בהונגריה.** לצד יוגוסלביה שנועד עלידי משקפים בינלאומיים ואשר בו מתוארת פעולת הצבא הסובייטי בהונגריה כפעולת־דיכוי אכזרית. ההתפתחות המדינית האחרונה עוררה בירושלים את החשש כי ארצות־הברית עומדת בקרוב להתעלם מהתחייבותיה לישראל במסגרת הדוקטרינה, להחיות את ברית־בגדד האנטי־ישראלית. במקרה זה, תרצה ישראל לנסות ולייצב שוב את יחסיה עם ברית־המועצות

אולם לא תעז לעמוד בגלוי בצד הגוש הסובייטי בשעת ההצבעה. על כן, יתכן מאד כי המשלחת הישראלית לא תשתתף כלל בישיבה אשר תדון בפרשת הונגריה. פתח לכך יוצר עלידי כך שפרשה זו תידון בישיבה מי חדר, אשר תתקיים שבוע ימים לפני פתיחתה הרשמית של העצרת.

צפויה הצטננות ביחסי ישראלי־גאנה. ההתלהבות של הרגע הראשון ביחסי שתי המדינות נתקלת עתה בפעולה נמרצת ומתמדת מצד שליש מצרים. גמאל עבד אל־נאצר מפעיל גורמ־לחץ שונים על דיר נאקרומה, ראש ממשלת גאנה, כדי ייחסיים ית מדיניותו כלפי ישראל למדיניות הכללית של הגוש האפ־רו־אס־את־א־י. שאינה

מצטיינת בידידות מיוחדת כלפי ישראל. **צפויה עלייה ניכרת במחירי החשמל למי־השקיה ולתעשייה.** הממשלה מתכננת לגבות סכומים נוספים אלה, ולהעבירם לחברת "מקורות", כדי לפצות חברה זאת על גרעונותיה הגדלים והולכים. לעומת זאת, תסרב הממשלה לתת לחברה לאותה מטרה סכום של שני מיליון ל"י, כדרישתה.

כל אמצעי הבנייה הציבורית יופנו לבניין דירות לעולים. דבר זה יגרום להקפאה כמעט מוחלטת של שאר מפעלי הבנייה הציבורית. המקופחים העיקריים יהיו החתמים על מפעל "החסכון לבניין", שהוא המשכו של השיכון העממי, אשר יצטרכו לחכות זמן ארוך מאד לדירותיהם. לעומת זאת, תוגבר בכל האמצעים מכירת איגרות המלווה לשיכון עולים.

האוצר יגיע החודש לשיא חדש של להטומים להורדה של מדר יוקר המחיה, אך ספק אם להטומים אלה ימנעו את עליית המשכורות בחודש הבא. לפי ההסכם בין ההסתדרות לתעשיינים, תינתן תוספת היקף כבר כעבור שלושה חודשים, אם המדד יעלה ב־12.5 נקודות לפחות. בחודשים האחרונים עלה המדד, לפי הערכת יוד־ע־דבר, ב־10 נקודות, ועלייתו הנוספת בחודש הבא, חודש החגים, היא כמעט בלתי־נמנעת. כדי למנוע זאת, יחלק האוצר בקיצוב מנות זנומות של מצרכים שונים ועניק סובסידיות נוספות לתוצרת חקלאית.

מפעל הדיזלים יוקם לפי מפתח הדומה לזה של חברת "נפטא". חלוקת השלל, הכולל את המונופולין על ייבוא מנועים ומכוניות דיזל לכמה שנים, תבוצע כך שכל הגורמים המעוניינים יקבלו חלק. השותף הזר לא יהיה חברת לילאנד האנגלית, כי אם חברת מאן הגרמנית.

שורה של מפעלים חדשים שיוקמו בארץ: בית־חרושת חדש ללבדים, בהשתתפות המיליונר האנגלי אייזיק וולפסון; מפעל שלישי למלט של חברת גשר בדום; מפעל־קרטונים מקביל לקרגל, כנראה בנגב הצפוני; מפעל כימי ממשלתי גדול, בשיתוף עם הון גרמני, במכתש רמון.

העם

קשת בענן

בראש ההפגנה צעד יהודי נרגש בן 50, לבוש קפטן ערבי מוזהב, בעל פסים שחור־רים. בשעת ההליכה נתגלה מתחת לקפטן זוג מכנסיים לבנים, לפי האופנה הערבית מלפני דור. ראשו היה עטור בכובע גאלי צאי שחור רחב־שוליים. אחריו צעדה הפגנה של ילדים, שצעקו בגרונות צרודים: "גע' וואלד! בנות ישראל, אל תלכו בפריצות!" אלעזר ("לזור") ליפשיץ, המכונה בריוול (ראשי־תיבות של בן־רבינוסף־זכרונות־לברכה) לא הרחיק לכת בצניעותו. כי בדרך פגשה בו נידת של המשטרה, אספה את בריוול הקנאי, ועצרה אותו לפי החוק על עריכת הפגנה ללא רשיון.

מלחמה בשרוולים. המיבצע הפרטי זני של הקנאי הירושלמי, מירה בתלמודי תורה שחרג זו הפעם הראשונה מתחומי

ללחום בדיעות הרוב ולהציב לעיני העם פתרונות חדשים.

מדינת־ישראל כוללת גם את לזור בריוול וגם את בנות רחוב דיזנגוף, תל־אביב, בע' לות העקבים הגבוהים והמחשופים הנועזים. היא כוללת מצחצחי חרבות־עץ וגם גביאי שלום. היא קשת רבת־צבעים, אשר כולם יחד יוצרים את התמונה המופלאה של חב' רה דינאמית, מתפתחת, מאוונת. כמו הקשת הראשונה שהציב הקדוש־ברוך־הוא בשמיים, למחרת המבול, היא ערובה להמשך החיים. ברגע שצבע אחד ישאף להתפשט ולכסות בכוח את כל שאר הצבעים, תהפוך חברה שוקקה זו לבית־סוהר.

מדיניות

חשמלית ושמה דוקטרינה

את שנות חייה הטובות ביותר בילתה ישראל בריצה אחרי החשמלית האמריקאית

לזור בריוול מפגין

ממלחמה בגרבי ניילון, לזלי בתולומיאוס לאומי

שעברה ברחובות המרחב. היו רגעים שהיה נדמה שתצליח לקפוץ על הקרון. אולם ברגע האחרון היה הנגה צועק בכל פעם: "אין מקום!"

משה שרת השקיע כמה שנים בנסיון ל־פתות את אמריקה לחתום על ברית הגנה הדדית עם ישראל, אמריקה סירבה. כמו בריטניה לפניו, שקלה את המרחב הגיאוגרפי העצום של הערבים, את מספר אוכלו־סיהם ואת אוצרות־הנפט שלהם, קבעה כי כל קשר עם ישראל רק יפריע לה לגשור גשר אל המרחב.

הדלת האחורית. קברניטי ישראל לא התיאשו. הם ניסו לקפוץ על הקרון מבעד לדלת האחורית. הם השתדלו להתקשר עם ברית־בגדד, למצוא דרך לתורכיה, להצטרף לנאט"ו, ולאחרונה אפילו לשוק האירופי המאוחד. בכל מקום נתקלו בסירוב נצח: איש לא רצה לחתר על הנוסעים הערבים בגלל ישראל, שלא יכלה לשלם שום דמי כניסה רציניים.

אחרי הנסיגה הגדולה מסיני עצרה לפתע החשמלית לפני אפה של ישראל. באותיות של קידוש־לבנה היה רשום עליה: "דוק־טרינה". אמנם גם אז לא רצו האמריקאים כי ישראל תעלה, אולם הם לא יכלו לסרב. כדי לקנות את הסכמתה של ישראל שלא להתקף את ירדן בימי המשבר, מכרו לישראל כרטיס־לנסיעה בחשמלית.

דויד בן־גוריון ראה בכך ערובה לבטחון וסיעתו. כרטיס־הנסיעה היה בעיניו נצחון פוליטי גדול. אפילו שתי מפלגות השמאל הושיטו את רגליהן לקפוץ אל הקרון. החשבון: גרורות אמריקה במרחב לא תת־קפנה את ישראל, ואילו במקרה של פגיעה (המשך בעמוד 8)

מאה־שערים והביא את מלחמתו בשרחלים קצרים ובגרינילון לחוצות ירושלים הח' דשה, היה רק חלק אחד, ואולי התמים ביותר, מההתקפה הכללית של חוסר־הסוב' לנות, שהתפתחה בשבועות האחרונים בכל חזיתות הארץ.

הרבנות הראשית הזהירה בפני קניית חלב ממשקים המגדלים חזירים, העירה בערמו־מיות שלא מן הנמנע שחלב זה מכיל גם חלב חזיריות. אותם הרבנים הורו להוצאות הדתיות שלא להדפיס ספרי־קודש על נייר של מפעל חדרה, המעסיק עובדים יהודיים בשבת. בתל־אביב נערכו הפגנות־שבת סוע־רות, שהכניעו בשותפות עם התקפת־אגף של הנציגים הדתיים בעיריה, את הקאופ־רטיב דן.

הדתיים לא היו הנושאים היחידים של אי־הסובלנות הדו־הרת. בחזיתות הפוליטיות גב' רה והלכה הנטייה לזכא בכוח דיעות יוצ' אות־דופן ומרגיזות. השקפות רציניות, ש־שימשו פעם נושאים לחיכוח שקט, נראו עתה לרבים כדבר־ביגדיה הראויים בהחלט לעונש־מאסר של 15 שנה. בהדרגה הוכשר הרקע לציר־מכשפות לאומי, מעין ליל־ברתו לומיאוס של הכל בכל.

קשת של צבע אחד. המיתה. זאת אחריה מסוכנת מאד לעתיד הייתה. כי בריאות החברה תלויה במישחק החופשי של דיעות והשקפות. היא מבוססת לא רק על כוחו של הרוב לפעול על פי דעותיו, אלא גם על יכולתם של הוגי־דעות יוצאי־דופן

• דודה של הצהירות הישראלית בלה בריוול, השוהה בפאריס, מציינת תמונות בעלות נימה דתית, המבליטות לא פעם אבר־עירוס סמליים.

הדו"ח האובייקטיבי של כתב שחדר לגולה מנוחתקת

דו"ח על היהודים ברוסיה

מאת שלום כהן

כאשר נסעתי לברית-המועצות, היתה מטרתי העיקרית לבוא במגע עם יהודים. לא היה לי כל מושג מה אראה שם. לא היתה לי שום דיעה מוקדמת. בשום אופן לא הייתי מוכן להלם האדיר שהונחת על ראשי.

עשרות אלפי יהודים, שבאו לא רק מקצוות מוסקבה, אלא גם ממרחק אלפי קילומטרים, ניסו לבוא במגע עם המשלחת הישראלית. היתה זו הפגנת-יהדות אשר לא נראתה דוגמתה בברית-המועצות מעולם. בגילוי-לב סיפרו על מצבם, פתחו לפני את שערי בתיהם, גילו את רחשי ליבם הסודיים ביותר. בערבים נדחקו ליד הבמות הפתוחות ולתוך אולמות שהיו צרים מלהכילם, כדי לשמוע שירה עברית. גברים מבוגרים ובחורים צעירים בכן, ללא בוש, בשומעם שירים אידישאים.

הדו"ח הזה מבוסס על שיחות ופגישות עם מאות יהודים, בני כל המעמדות, אותם פגשתי — מן הרב הראשי ועד לקצין-צבא יהודי, שהתנדב ללחום נגד ישראל במערכת סיני. כמעט כל הפגישות האלה התקיימו במוסקבה. אולם לפי מיטב ידיעתי, המצב המתואר בו מתאים גם לרוב שאר התושבים היהודיים בשאר האזורים של ברית המועצות.

„אל תשכחו!“ שתי תמונות אלה מספרות סיפור שלם: סיפורה המרטיט של יהדות ברית-המועצות. בתמונה העליונה נראית בחורה ישראלית, המתייפחת על צווארי אמה, שבאה לפגוש איתה על הגבול רומניה-ברית-המועצות.

השתיים לא התראו מזה חמש שנים. למטה: תמונת המון נרגש — כמעט כולו יהודי — שנהר לתחנת הרכבת של קייב כדי לקבל את המשלחת הישראלית ולברכה, נישק את חבריה ולחש באוזניהם: „אחיש, אל תשכחו אותנו!“ בקייב בלבד חיים למעלה מ-200 אלף יהודים.

מורה בג'מנסיה, אסיר שחזר מסיביר, קצין צבא אנטי-ישראלי, אקדמאי מכובד-

ערב צאתי למוסקבה ביקרתי עם ידיד בכפר חסידים חב"ד, שפריר. היה זה ערב חגיגי ובנייהכפר שחו ושמחו כמצות אמונתם. הידיד, איש חב"ד תושב תל-אביב, הושיב אותי ליד שולחנו של הרב אברום, גבר מזוקן, בעל תנועות וקול של קוואק, המנהל את הישיבה המקומית. "מחר הוא נוסע למוסקבה", סיפר לו ידידי. היה זה כאילו השליך פצצה בין קהל החוגגים. "אתה נוסע למוסקבה?" התפלא הרב. "אתה יורד לשאול תחתיות? אל תיסע! רק בנס ניצלתי מארץ זו ואני לא מאמין שיהודי יסע שמה מרצונו הטוב". ידידי לא נתן לי להשיב. "הוא נוסע בשליחות חשובה", הסביר.

הרב וחסידי, כולם יוצאי ברית-המועצות שהסתנו ארצה בדרכים עקלקלות, התחילו לספר לי על רוסיה — ובמיוחד על יהודי רוסיה. רב אברום, המכונה מאויר, גרף שם עד חרמה ולא פעם ניצל רק בנס מידי סוכני הבולשת. כי בברית-המועצות, תנועת חב"ד האדוקה הינה אירגון בלתי-חוקי, המתקיים במחתרת. כמה מבני-הכפר ביקשו למסור לי כתובות של אחים וידידים בברית-המועצות, כדי להעביר להם דרישת-שלום חיה. אך הרב מנע בעדם. "מוטב שלא יראה אותך איש מדבר עם אנשי חב"ד", פסק. אולם, אם בכל זאת אפגוש חב"דניק בארץ הסובייטים, ביקש הרב, אמסור נא לו על החיים בכפר שפריר שליד רמלה, מושבם המשגשג של חסידי חב"ד הרוסיים, ואומר לו כי כאן אפשר לחיות ולעבוד כהלכה.

אותה שעה כבר היינו כולנו שתויים כהוגן — הרב, חסידי, ידידי ואני. ספק אם התכוון הרב אברום ברצינות לאפשרות שאפגוש איש חב"ד במוסקבה ואכירנו. אני, על כל פנים, קיבלתי את הדבר כמליצה, ולא הוספתי לחשוב עליו. הענין כולו נשטט מזכרוני.

המועצות. במשך כל שיחתי עם מוניה הבחנתי בגבר בן 45, לבוש חליפה אפורה אלגנטית, שכמעט לא גרע עין ממני. לידו ישבה אשה בלונדית נאה מאד, כשזרועה כרוכה בזרוע הגבר. השניים נראו כרוסים טיפוסיים — היפוכו הגמור של ידידי החדש מחסידי חב"ד. הגבר נראה מתפקע מסקרנות. לבסוף, אחרי מאבק נפשי ממושך, פנה אלי באנגלית: "אתה מישראל? אני יהודי!"

הסתבר כי היה זה רופא בעל שם, מנהל אנף באחד מבתי-החולים הגדולים של מוסקבה. הוא לא ידע מלה אחת אידיש או עברית. הוא רק ידע כי הוריו יהודים — אם כי מעודו לא היה בבית-כנסת ולא ידע חוקי דתו מה הם.

"כבר ראיתי פעם ישראלים", סיפר לי בגאחה. "היו אלה שחקני-הכדורגל שלכם, ששיחקו במוסקבה. המון יהודים באו אז מקצות ברית-המועצות לראות את הבחורים שלכם. אבל לא ניגשתי אליהם. חששתי. אתה הישראלי הראשון שאני משוחח איתו".

כל אותו זמן ישבה אשתו, כשעל פניה חיוך חצי-מנומס חצי-משועמם. "היא איננה מבינה אנגלית", הסביר לי הדוקטור. "גם לא אידיש. היא איננה יהודיה".

"מה הקשר שלך ליהדות?" שאלתי.

"קשה לי מאד להסביר זאת. אני פשוט יודע שכל האנשים המכירים אותי חושבים אותי ליהודי. לכן אני חושב את עצמי ליהודי".

"האם הרגשת באיזו הפליה בעבודתך? האם נתקלת אי-פעם ביחס עויין בגלל היותך יהודי?"

"לא. לא נפגשתי בשום גילויי אנטישמיות. מנהל בית-החולים שלי יהודי. שלושה מנהלי-מחלקות אחרים באותו מוסד יהודים אף הם. איש אינו אומר דבר נגדם. מעולם לא הועלבה או הוכתה. אבל אני מרגיש שכל אדם הבא במגע איתי אומר לעצמו, בהיותו מוצג לפניו: "ד"ר אלכסנדר מקסימיליאנוביץ' הוא יהודי". זה קשה אולי להסביר — אבל זאת היא בעצם כל יהדותי".

ד"ר אלכסנדר מקסימיליאנוביץ' היה גבוך מאד. ממש על כרחו מצא את עצמו בן לעם היהודי. הוא ניסה לברר מה הוא עם זה. מה היא מולדתו, מה הם מנהגיו — ועד היום לא מצא את כל התשובות. "פעם האמנתי שאנחנו עם ככל עם אחר, אחד מני רבים בברית-המועצות. עכשיו אני יודע שזה לא כך. אנחנו אמנם עם, אבל לא עם סובייטי גילי. אומרים שיש לנו מולדת ויש לנו תרבות והיסטוריה משלנו, וכי מרכזנו הלאומי הוא במדינת-ישראל. יתכן שזה נכון. לי קשה עדיין להסתגל למחשבה. אתה מבין — כל מה שאני יודע על ישראל הוא שזאת מדינה קטנה במזרח התיכון, הנמצאת במלחמה מתמדת עם הערבים. אפ"י לו את שפתכם אינני מכיר".

בעיתו הגדולה של הדוקטור, אשר שירת במשך שבע שנים בצבא הסובייטי והשתתף בקרבות של כיבוש גרמניה, היתה: אם אי-ננו שייך לעם הרוסי, אשר את שפתו הוא מדבר ואת רוחו הוא ספג, כיצד יהיה בטוח כי ימצא את מקומו בתוך העם הירודי בישראל?

★ ★ ★

ילדים קוראים "זייד"

כאן הצטרף אלינו עוד יהודי. הפעם מורה לצרפתית בבית-ספר תיכון. היה זה גבר בן 40, שדיבר צרפתית רהוטה ונראה עצבני מאד. כל זמן שדיבר איתי, היו עיניו בולשות סביבו בחשדנות, כמעט בפתח. "רע לנו מאד כאן", הכריז בהחלטיות. "פעם חשבנו כי הארץ היחידה שהצליחה לפתור את הבעיה היהודית שלה היא ברית-המועצות. עכשיו כל אחד מורה כי הבעיה לא נפתרה אפילו באורח חלקי ביותר".

לדבריו, קיימת שנאת-יהודים בלתי-פעילה אך שורשית בקרב האוכלוסיה. "הם אינם מעזים להתנכל לנו בגלוי, או לתקוף אותנו התקפה גופנית", סיפר. "אבל בבתי-הספר לא קוראים לילד יהודי בשמו האמיתי. התלמידים — ואפילו המורים — קוראים לו: 'היי, זייד!' בוא הנה".

הפחד שביצבץ בעיניו של המורה נראה לי בכל זאת מוגזם. עד שהוא גילה לי כי כבר פעמיים נקרא לחקירה בבולשת. "אחד מתכרי הטובים ביותר ביקש היתר הגירה לישראל", סיפר. "המשטרה קראה אותי לחקירה, כדי לבדוק אם גם אני נדבקתי כמוהו בהידוק הציוני".

"פעם הלכתי ברחוב עם אשתי. אשתי אוקראינית נוצרית. ניגש אלי רוסי שיכור והתחיל לקלל אותי ואת היהודים. ניגשתי לשוטט וביקשתי ממנו שיעצור את האיש. כי אני יודע שהחוק בברית-המועצות אינו מרשה כל גילוי של אנטישמיות. אבל השוטט רק צחק. 'מה אני יכול לעשות לזו? הוא סתם משתעשע', השיב לי. חשבתי שהעולם נחרב עלי. אשתי הובילה אותי הביתה כאילו הייתי עיוור".

יחס דומה לגז"ד, הודמן לי לראות פעם אחת כמו עיני. נסעתי בשעה מאוחרת באוטובוס, לבית המשלחת הישראלית. יחד איתי נסעו שלושה בחורים יהודים — כולם ילידי ברית-המועצות, כולם חניכי הקומוניזם. כולם בני הדור שלא הכיר את עולם טרום-המהפכה. בכל זאת היו השלושה להוטים לשמוע כל מלה על ישראל והם זיכרו אידיש בקלות מפליאה. תוך כדי נסיעה באוטובוס הספיקו ללמוד את השיר הבאנו שלום עליכם.

עוד לפני כמה שנים, הסבירו לי, לא ידעו מלה אחת של אידיש, והם חשבו את עצמם כרוסים לכל דבר. הוריהם לא אמרו להם מעולם שהם יהודים ולא ניסו ללמדם אידיש. "אינני יודע מתי ואיך הרגשתי שאני שונה מיתר חברי באוניברסיטה", התחזה אחד מהשלושה. "הרגשתי שאני יהודי. לפני שנתיים החלטתי ללמוד אידיש. אני בכתה כשבאתי אליה ואמרת שאני רוצה ללמוד את שפת אבותיה".

באחת התהנות, התפנה מקום ישיבה ואחד הנוסעים הרוסיים ניגש לשבת בו. הוא היה שתוי וצעדי לא היו בטוחים ביותר. בדרכו אל המושב, נתקל בגבר שעמד במעבר. "אתה בודאי יהודי?" יבב השיכור. "אתה בודאי רוצה להלכ בפסטיבל, כדי שלא יצליח. כן, כן. אתה מתנהג בדיוק כמו זייד!"

ברגע זה קם גבר גבוה ממקומו, הורה לנהג האוטובוס לעצור, ניגש לשיכור ובתנועה שאמרה כולה נסיון והחלטיות, נטל את זרועו מתחת למרפק ודחף אותו החוצה. "זה בלש",

מחסוק משטרה

עד אשר ניגש אלי רוסי צעיר, כבן 30, בשבתי באיצטדיון-הענק על שם לנין, במוסקבה. הוא התיישב לידו בתנועת-גלישה מהירה, ומזחית-פיו השמיע: "שלום עליכם. אני יהודי".

★ ★ ★

חב"ד באיצטדיון לנין

בישיחי — אקרא לו כאן מוניה — סיפר לי שהוא למד עברית מתוך סידור-תפילה ומתוך שידורי קול ישראל. רק לפני כמה שעות הגעתי למוסקבה, וזאת היתה לי הזדמנות ראשונה לשוחח ביחידות עם יהודי סובייטי. מוניה גולד במוסקבה, אביו מנהל-עבודה בבית-חרושת לאריגים, הוא עצמו סטודנט במכון גבוה לשפות זרות.

התבוננתי בו היטב: רזה, בעל קומה בינונית, חבוש מגבעת קש לבנה, לחיו ספק מגולחת, ספק מכוסה בצל של זקן, פיאותיו ארוכות אך במעט מן המקובל. קשה היה להגדירו כטיפוס הסובייטי החדש. הוא דמה הרבה יותר לבחור-ישיבה ירושלמי, או למורה בבית-ספר דתי בכל פינה שהיא בישראל. אינני יודע מדוע, אבל לפתע שאלתי אותו: "אתה חב"דניק?"

"כן", השיב בלי היסוס, ומיד העיף מבט סביבו, לראות אם שמע אותו מישהו. הוא נראה נדהם מעצם גילוי לבו.

סיפרתי לו על הערב בכפר שפריר והעברתי לו את דרישת-השלום. "אמור נא לאחי שם", השיב בעברית המדוקדקת שלו, "כי שמענו עליהם ועל מפעלם. ירצה השם ונהיה גם אנו כמותם".

★ ★ ★

יהדותו של אלכסנדר מקסימיליאנוביץ'

בעצם, דיבוריו של מוניה לא הפתיעו אותי במיוחד. האם לא הבהיר לי רב אברום בעוד מועד כי ישנם ברוסיה חסידים החולמים על שיבה לציון? הופתעתי אמנם לשמוע אותו מדבר עברית בקלות רבה, ומתמצא לא מעט בענייני ישראל. אולם הזעזבה שהיה חב"דניק הסבירה את הכל.

לא עברו דקות רבות ונוכחתי לדעת כי לא רק אנשי חב"ד חיו את יהדותם בברית-

כולם הודו: קשה להיות יהודי ברוסיה

הסביר לי אחד הצעירים, אחרי שתירגם לי במבוכה את דברי השיכור. "הוא הרגיש שאנחנו יהודים ושאתה ישראלי, ולקח את השיכור למשטרה."

★ ★ ★

גבר מסתורי בחצר

אחד המחזות המסעירים ביותר במוסקבה היה זה שנתגלה מדי יום בחצר הבית של המשלחת הישראלית. כבר בשש בבוקר היו מופיעים היהודים הראשונים, שבאו לראות במו עיניהם יהודי משראלי. בצהריים היו מספרם מגיע לכמה עשרות. בלילה המתה החצר ממאות יהודים. הם התעניינו בכל דבר, ואם זכו למכורת, נפעמו מאושר.

פעם, בהיסט'הדעת, הצעתי סיגריה ישראלית לאחד היהודים שעמדו בחצר. אילו ראו יצרני עטן את תגובתו של אותו יהודי, היו בחדאי מחליטים לתת לכל נוסע ישראלי היוצא לברית המועצות מיטען הגון של תוצרתם לחלוקה. אותו יהודי נטל ממני את הגליל המאורז, קרא את האותיות העבריות המודפסות עליו, הצמיד אותו לשפתיו, נישק אותו בחרדת קודש, עטף אותו בממחטתו והכניסו לכיס מעילו. "אני אעשן את הסיגריה הזאת רק במקרה אחד — אם אני לא ארץ-ישראלי", נדר.

בתוך הקהל הרב, שמתי לב במיוחד לגבר שחרחר ומוצק, שניצב יום אחרי יום בכניסת הבית, מבלי להוציא הגה מפיו. הוא לא חיך, לא ניסה לקבל מזכרת מישראל או ליצור כל קשר עם הישראלים. הוא רק פקח את עיניו לרחצה ועקב אחרי כל תנועה, כל דמות. החברה ניסו לדבר אתו אידיש, אנגלית, רוסית. לשוא. הוא שתק. נפוצה דעה שהוא שוטר

המהנדסת

זוהי פולינה, 26, יהודיה שסיימה את לימודיה בהנדסה כימית ועובדת באחד המפעלים הגדולים במוסקבה. אביה נהרג במלחמה והיא אינה יודעת כמעט מלה אידיש. בכל זאת, שמחה והתרגשה לאפשרות לפגוש ישראליים.

חרש. שנשלח לעקוב אחרי היהודים המקומיים, שייקראו פעם לדיון על שבאו במגע איתנו. ביום הרביעי, שעה שעמדתי מן הצד והסתכלתי על המעגלים האינסופיים, שנוצרו סביב כל ישראלי, ניגש אלי אותו גבר שתקן. עצם העובדה שהוא פנה את פיו והוציא ממנו הגה, היה מספיק להדהים אותי. "שמי אברהם", הודיע בעברית מזרחית נוקשה. "אני מסקנט. שלום על ישראל." גבר זה נסע אלפי קילומטרים — רק כדי לראות ישראליים ולשמוע את שפתם. הוא לחץ את ידי והסתלק. מאז לא ראיתיו עוד.

המפתיע ביותר היה כי חלק ניכר מהמבקרים היו צעירים, בני 17 עד 25. רבים מהם התמצאו בבעיותיה של מדינת ישראל, ידעו על מפלגותיה העיקריות, שאלו אם נכון הדבר שאוכלים חזיר בתל-אביב. בין השאר, הופיעה באחד הערבים צעירה בעלת יופי בלתי-רגיל: שחרחרת, דקת-גורה, בעלת עיניים גדולות ויוקדות. היא היתה לבושה בשמלת כותנה פרחונית זולה, אך — שלא כרוב הנשים הסובייטיות — היתה לבושה בטעם רב, והלכתה היתה נשית ומעודנת.

לקשירת שיחה הצעתי לה גומי-לעיסה. היא הביטה עליו בסקרנות, שאלה מה עושים בו. "זה מתוק. לועסים אותו", הסברתי לה באידיש. היא הסירה את העטיפה הצבעונית, הכניסה את הגומי לפה, לעסה כמה פעמים והתכוננה לבלוע אותו, כאילו היה סתם סוכריה. החברה מסביב פתחו בצחוק רם והסבירו לה מה בדיוק עושים בגומי-לעיסה. הסתר כי מעולם לא ראתה דבר כזה, אף לא קראה עליו.

היא סיפרה ששמה לנה, ושהיא לומדת גרמנית במכון לשפות זרות. אמה חולה ומקבלת מענק חודשי של 300 רובל (90 ל"י בערך) מהממשלה. לנה עצמה מקבלת סטיפנדיה של 200 רובל לחודש. "זה מספיק לנו בקושי", אני מוציאה 70 רובל לחודש רק על דמי נסיעה ללימודים", הסבירה. ומה עושה אביה? לנה השתתקה והנמיכה את ראשה. התחרסתי על שנגעתי בנקודה כאובה. הוא בודאי נהרג במלחמה. "זאת באמת בושה לספר", השיבה לנה. "אבי נמצא במחנה מעצר ליד ריגה. הוא נידון לשבע שנים". הסיבה: עבודה מצד שמאל, כפי שקוראים לה הרוסים. כלומר: עיסוק צדדי בלתי-חוקי.

האם היתה רוצה לעלות לישראל? "אני לא יודעת... האם הייתי יכולה להמשיך שם ללמוד? האם הממשלה נותנת שם סטיפנדיות לכל סטודנט, כמו פה? אני יודעת שיש הבדל ביני ובין חברותי הלא-יהודיות, אבל לפעמים אני אומרת לעצמי שיש לקבל את ההבדל הזה. אז מה יש? אהיה יהודיה בין לא-יהודים!"

לנה היפה קיבלה הצעות-נשואין רבות. גם מלא-יהודים. "אצלנו יש הרבה בחורות המתחתנות עם לא-יהודים. אבל אלה רק ממשפחות לא כל-כך טובות. אני אתחתן רק עם

החוזר

ראובן פדולסקי הוא יהודי יליד פולין, שעבר בשנות המלחמה לברית המועצות. עתה הוא צלם אמנותי משגשג. בכל זאת, כשהודיעה המחשלה הסובייטית על נכונותה לאפשר ליוצאי פולין לחזור לארצם, מיהר ראובן להירשם לחזרה.

יהודי. אבל זה עדיין מוקדם מאד. אני בת 19 ויש לי הרבה מאד זמן. חוץ מזה אני רוצה להישאר חופשיה — מי יודע מה יביא העתיד? ההגיון אימר לי שלא יקרה כלום, אבל לפעמים אומר לי הלב שאולי יבוא יום ואצטרך לנתק את כל קשרי ולזוז. ואז טוב להיות חופשיה."

בשעה אחת לפנות בוקר עלתה לנה לחשמלית, שתובילה לביתה, במרחק 20 קילומטרים, בצד השני של מוסקבה. שם היא גרה עם אמה, בחדר אחד. "כשאבא ישנו, זה קצת דחוק", סיפרה. הבית הוא ישן; הנוחיות המשותפת נמצאת בחצר ואמבטיה אין בו; כדי להתרחץ הולכים לבית-המרחץ.

★ ★ ★

סג'אלזה אברמוביץ'

פגשתי גם יהודים שלא התלהבו במיוחד ממדינת ישראל. מספרם היה אמנם קטן מאד, אולם דעותיהם היו חדות ונוקשות. אספר כאן על סמיון אברמוביץ'.

סמיון אברמוביץ' הוא פוד-פולקובניק (סג'אלוף) בחיל-הרגלים הס.בייטי. הוא יהודי ואינו מסתיר את יהדותו. "בצבא הסובייטי לא מצאתי שום צורך להתבייש במוצאי, או להחליף את שמי לשם לא-יהודי. כך שאתה יכול לראות שמה שאומר על ישראל לא אומר מתוך שאיפה להתבולל, או להתכחש למוצאי", הסביר.

פגשתי את הקצין היהודי בכניסה למוזיאון המהפכה, באחת הכיכרות הסואנות ביותר של מוסקבה. הוא עמד והסתכל סביבו, כשביקשתי לצלמו. "נייט!", הוא אמר לי, והוסיף כמה מלים רוסיות אשר תיארתיו לעצמי כי פירושן: נא לא לצלם אותי. אחר כך, כדי לרכך את הרושם הנוקשה, ולשמור על רוח הידידות של הפסטיבל, שאל אותי ברוסית ובשפת-ידיים מנין אני. "מישראל", עניתי לו.

הוא חיך והשיב באידיש: "אם כן, אתה בחדאי מדבר גם אידיש."

שום דבר לא היה מסוגל עוד להפתיעני במוסקבה. אפילו אם היה כרושצ'וב בכבודו ובעצמו פונה אלי באידיש ומגלה שהוא, בעצם, יהודי טוב, הייתי מקבל את הדבר כטבעי בהחלט. אמרתי זאת לפוד-פולקובניק, לבוש מדיו הכחולים הגנרניים. הוא צחק והשיב: (המשך בעמוד 18)

המברך

זהו אחד מרובבות היהודים שהצטרפו סביב המשלחת הישראלית, בכל מקום אליו הגיעה. פגשנו אותו בתחנת הרכבת בקייב. הוא דיבר אידיש שוטפת ועסיסית וסיפר על מצבם של יהודי עירו, הרוצים, ברובם הגדול, לעלות לישראל.

מצד גוררות ברית-המועצות, יופעל הכוח האמריקאי בהתאם לדוקטרינה.

נשק מכאז ומכאז השבוע נתלה שייראלי מפתח: הכרטיז היה בידה, זיד החשמלית חדלה לנסוע. הדבר הבהר כאשר הגיע המשבר הסירי לשיאו, והיה ברור כי ארץ ארם החקרה עתה לברית-המועצות יותר מכל מדינה אחרת מאז גואטמלה.

בנוסף רחיק רישראל ששי ושיחור. היד ברור להם כי האמריקאית יצארכו להחשבר, וכי לצורך זה יהיו זכוכיה לעזרת שיתפי הדוקטרינה, מהל"ל ודל לליווי הידרי, בו-גוריו כינה ישיבה דחורה. סימו לרציונות המיכ היה שלא טרח לכח את הממשלה, שייש אינו מתחשב בדעיה, אלא קרא לריתו רתל-ארכ את מיהו הפרמי — גולדה מאיר שמעון פרס והרמטכ"ל, יחד עם כמה מומזים.

אולם היתה זאת רהלת-שיא. מאמריקה באה אזהרה שלא לעשות דבר. במקום להחיל את הדוקטרינה, היו האמריקאים אל ברית-הברית והאומי-ישראלית, הסי-לו שליה את המסילה ניד סוריה, שלח אמריקאי מיוחה, לוי הוורסון, היועץ למר-חר, להחיש סח מלחי ערב, להשדל איליו אצל גמאל עבר אל-נצאר. על ישראל פסח באופן הפגנתי.

במקום לשרת בחברה טובה רחשמלית מייריית, מצאה ישראל את עצמה יושבת יוכ לבדה בחץ זרה הנשה — מזרח לריריה ולמצרים, ממערב לערמק, לירון ולסעודיה.

מועמרה

קול דודני הנה הוא רא

„חוויה היא רק לראות את האצלת החי-דשה לנמר, היפהפיה והחמוכה, של הודני 57, מהאורות הקדומים הונוקים קדימה, ועד לספיריה-הזנב החזקתים אלעל ... כל קו מרמז על עוצמה רבת-מעוף וממושמת — אולם מפרופים ומבחוץ, כל פרט שורטט לפי מיסב הגישה החדישה, הפונה אל האדם אנן-הטעם ביותר ... אריגים רכים ומעוד-נים, בשלל של מיונכות-צבעים, היתאמו להפליא לשלמות החיצונית ... בפנים אתה מתעננ באווירה הרענה ושופעת-המותרות...”

במלים נרגשות אלה פנה אל העולם מנהל-הפירסומים של חברת קרייזלר, עת הציע לי-אניגיהטעם ולחובבי-המותרות שבין עשירי העולם לקנות את המודל האחרון של דודני. הצעה זו לא נפלה על אוזן אטומה. לפי-חות אוזן אחת בישראל קלטה את הקריאה: אוזנו של המפקח הכללי של משטרת ישר-ראל, יחזקאל סהר, שנפתנה מעסיקו הי-פחות-נעימים בבתי-המשפט, הוא החליט לפי-סול את הפרודים ושאר המכוניות בהן נסעו עד כה קציני-המשטרה הגבוהים, אף שהיו עדיין במצב תקין בהחלט, להחליפן בדודני האחרון.

דודני, דודני, דודני ודורשיהו. החלטה זו, שבאה בשעה שהממשלה נאלצה לעכב את

דודני 1957

התגייס למשטרה — וסייל בנוחיות!

אליהו חדאד ויצחק („זאקי“) שם-טוב, יצאו השבוע לפעולה חדשה: תפיסתו של שודד קופת קולנוע 1999. התאוריים המשטרניים היו דראמטיים מאד: השודד, מוסחה בפס פלסטר לבן על חוטמו, שלף אקדח בפתח קופת הקולנוע, איטלקי שהצטופף יחד עם קהל המבקרים באולם הכניסה, הצליח לברוח לאחר שהת-חמק מרודפיו. את הקופה לא הצליח לשדוד. אולם תיאורים אלה לא היו שלמים. במקום הפשע נכת אדם נוסף, שותף לשודד היורה. שניהם סיירו את המקום במשך ימים אחדים לפני ליל היריות, קנו בליל השוד שני כרטיסים להצגה השניה של נדון למוות ברח.

התוכנית היתה פשוטה, אולם רחוקה מלהיות „תוכנית של פושע חובב“ כפי שכונתה רשמית: השניים יחבו לתחילת ההצגה, יכנסו לקופה ברגע בו יעלו אחד רוני המבקרים לאולם. הקופאי ימכור או תה שעה כרטיסים למבקרים המאחרים הי-בודדים. הפרוך היה צריך לאסוף את הכסף ובשעת מנוסתו, היה צריך להשליך את השק לחברו, כל אחד היה או בורח. לכיוון אחר, על מנת שלפחות אחד מהשניים יינצל: השודד או הכסף.

פרט קטן, אך חשוב, סיכל את תוכנית השוד המזווין. הקופאי סיים את מכירת הכרטיסים עוד לפני שהסתיימה ההצגה הראשונה. הוא גינש לספור את הכסף, להכניסו לקופת הברזל שבחדר הקופה, כשעוד הצטופף קהל רב מסביב.

חובב אי משוגע השודד החליט לפי-עול במהירות. הוא התעלם ממצאותם של מאות האנשים באולם ההמתנה, פרץ לקופה ואיים על הקופאים באקדחו. הקופאי נבהל, אך מרוב בלה החל לצעוק בקולי כולות. השודד פילס לו דרך בתוך הקהל, כשהוא יורה מאקדחו. חברו נמלט על נפשו.

החוקרים יצאו לפעולה. הם עצרו תשעה אנשים שנשאו על פניהם סימנים של תחבשות מהזמן האחרון. הם עצרו גם כמה פושעים מועדים, שהצליחו לזכות את האליבי שלהם לאותו ערב.

במטה המחוז היו ראשי המדור הפלילי מבולבלים מאד. הם פרסמו הודעה אחר הודעה, הכחישו בכל אחת את הקודמת. לאחר שיום אחרי הפשע הגורד הפושע „חובב“, הפך יותר מאוחר „למשוגע“, תואר לבסוף כפושע מועד.

בינתיים נוספה האשמה נוספת לשודד המבוקש: הוא נאשם ברצח, אחרי שהי-מהנדס פיאתלי הקשיש, 50, מת מפצעיו. עתה יכילו החוקרים את מאמציהם ללכוד את הפושע המבוקש, לחפות על כשלון מאמציהם עד עכשיו.

„האמת הפשוטה היא ערומה מאד“, אמר השבוע קצין משטרה חתיק, שסיכם את כשלון חוקרי המחוז, „אילו במקום לעסוק ברכישת מכונות-פאר היו ראשי המשטרה עוסקים ברכישת מודיעים, היה הפושע בידי המשטרה כבר בבוקר שלאחר הפשע.“

המשק

הלוויתן זולל

סולל-בונה טובל מעודף כסף, כמעט וי-לא נשארו בארץ מפעל-ענק שכדאי לק-נות למען מעמד הפועלים ומנהלי משק. לכן, בזוכרו את דברי המשיר, שאין לבזבז ליום קטנות, החל הלוויתן לרכוש מפעלים קטנים, המעסיקים פחות מתריסר עובדים. כך נסללה דרכו של סולל-בונה לבית-החרושת הקטן לייצור ציגורות של מרגלים בחיפה. הוא נבלע על-ידי הלוויתן, שהשקע

בעונש קל מאד: העברה לתפקיד אחר והמ-לצה להורדה בדרכה.

חינוך

שם-אור ושם טוב

המורה הבלוגדניתי, שנכנסה לחדרה של מנהלת בית-הספר הנמלכתי מזה"ה בתל-אביב, היתה נרגשת ביותר. „הביטי גברתי, ראי את המכתב הזה!“

המנהלת לא התרגשה; גם היא קיבלה העתק. שתי כתובות נוספות, אליהן הופנה המיסמך שעורר את התרגשות המורה, היו משרד-החינוך ומחלקת-החינוך של עיריית תל-אביב.

„המכתב פוגע בשמי הטוב. הדברים האלה עלולים להזיק לי מבחינה מקצועית!“ טענה פלה הורנשטיין (40), מורה למלאכה. „אינני יכולה להבין מה האשה הזאת רוצה ממני!“ האשה הזאת היתה אורה שם-אור, עת-נאית, בעלת תמור מנקודת מבטה של אשה בידועות אחרונות, וטור מקביל בשם מה שמספרות ידידותי שבועון לאשה. נקודת מבטה הנשיית של אורה, בת ה-33, עוררה לא פעם את זעמם של האנשים בהם הביטה. אך קהל הקוראות, הצמאות למעט רכילות טריה, נהנה ממנה לא מעט.

בת-ימספיק לראווה הפעם החלי-טה אורה שם-אור לשפוך אור על התנה-גותה של המורה פלה. היתה לה סיבה מס-פיק להביט בעין נשיית וועמת על המורה למלאכה: היא ננתנה למירית, בתה בת ה-12 של אורה, ציון בלתי-מספיק במלאכה.

מירית, לדברי אמה, היתה תלמידה טובה. היא קפצה כחה, זכתה לציונים טובים בי-רוב המקצועות. בלתי-מספיק שהתנוסס לי-ראחה על תעודתה היה עלול לסכן את הסטיפנדיה שרצתה לקבל לקראת לימודיה התיכוניים.

כתבה עתונאית שם-אור: „המורה הנל-מפלה לרעה תלמידות, משתמשת בביטויים גסים ומעליבים, חוקרת את תלמידותיה על חיי המשפחה שלהן והופכת את הידיעות שהשיגה לכלי נשק דוקרני נגד הילדות ומביאה אותן לידי התמוטטות עצבים. כמו-כן היא מתגרה בתלמידות המופלות לרעה, ובאם אין סיבה להתגרות, היא יוצרת אותה. היא משתמשת בכוח כדי להוציאן מהכתה. המורה הזו איננה ראויה לתנך ילדים ביש-ראל ועליכם להוציא את המסקנות!“

להוכחת טענותיה הביאה כדוגמה את הי-בלתי-מספיק של בתה, שניתן, לדעתה, שלא בצדק, מאחר שמירית עשתה את כל העבר דות הדרושות, „כולל סלסלה, תצאית, כובע, מפית וגרביים.“

טען השבוע פרקליטה של שם-אור, עורך-הדין אריה ארזי: „היא עשתה רק את חר-בתה האזרחית. המורה הזו לא למדה מימיה פדגוגיה; אין לה שום השכלה חינוכית. הרי גם כדי לתקן ציגור ביוב, זקוק אדם לתעודה מקצועית. איך אפשר לתנך ילדים ללא השכלה פדגוגית?“

אולם תקוותה של אורה, כי המורה בעי-לת החתק של שבע שנות הוראה תיעלם משה החינוך בעקבות המסקנות שיוציאו מקבלי מכתביה, נתבדתה. היחידה שהוציאה מסקנות פלה עצמה, היא פנתה אל עורך-הדין מיכה רבשטיין, ממשרדו של ער-רדורין אברהם הולנדר, הגישה תביעת נזי-קין על סכום עצגלל של 2500 ל"י.

פשעים

פלסטר על האף

בלשי תל-אביב, שלא הספיקו לנוח מהפעולות המקיפות שערכו לתפיסתו של

* מתחרז עם שם-גור.

בנחית שיכוני-העולים מחוסר כסף, להעלות את מחירי האישפוז לנצרכים בבתי-החולים, ולדרוש 150 ל"י בעד היתר-יצאה, עוררה השבוע סערה. לשווא ניסה המפקח לטעון כי המכוניות המפוארות מדגם אירוויליס, המיוצרות בארץ, הן יותר יקרות (טען מנהל קיזור-פרייזר: „בכלל לא פנו אלינו“)

בעצקה הכללית שקמה, עת דרשו גם עתוננים נאמנים לסלק את סהר סופית מהי-משטרה, נשכחה הנקודה העיקרית: שלמש-טה עצמה חסרים הכלים היסודיים ביותר לתפיסת פושעים (ראה להלן), בשעה שמיסב כספיה מוקדשים להנעים את חייהם של הק-צינים העליונים, העוסקים בעיקר במינהלה.

המוצא הביתי-ישר

באחד הערבים הדליק נהג המוניתי בין-גון את פנסי מונייתו ורצה לעזוב את התחנה, כשהבחין לפתע בארנק עור שהיה מונח על המדרכה. הוא הרים אותו; בתוכו מצא 175 ל"י. בין-גון רצה להביא את הי-מציאה למשטרה אך באותו רגע עבר הסמל סידי קופל, איש מחלקת התשלומים במחוז תל-אביב.

קופל קיבל את הארנק ברגעו. הוא הבי-טיח לבין-גון למסרו למחרת למחלקת הי-מציאות בגפה. משום כך, כשהודיע לאחר כמה שעות הנהג אליעזר תרון על אבידת ארנקו, הפנה אותו בין-גון למשטרה.

בבוקר חזר תרון לבין-גון: „הם אומרים שלא קיבלו שום דבר.“ בין-גון זכר את שמו של קופל, שלח את תרון אליו. קופל הכחיש: „לא קיבלתי שום ארנק.“

רק אחרי כמה ימים, הצליח תרון להפי-גיש את קופל ואת בין-גון, כשראה הסמל את הנהג שמסר לו את הארנק, נזכר לפתע: „הכל יהיה בסדר. מחר תקבל את הארנק. אני אמסור אותו למחלקת המציאות.“ אולם מפקדיו של קופל לא חשבו שהכל בסדר. לאחר שתרון קיבל את ארנקו, הועמד קופל לדין משמעתי. הוא נאשם באי-מסירת ארנקו של תרון מיד.

לקופל היה כיסוי חזק: גיסו, משה איד-נה, הוא קצין התשלומים של מחוז תל-אביב. במקום להדיח את המוצא-הביתי-ישר ולהעמידו לדין פלילי באשמת גניבה, הסתפק יואב פלג, מפקד מחוז תל-אביב,

עתונאית שם-אור ומורה הורנשטיין

שילחי מכתבים — ושאי בתוצאות

גילויים חדשים על שליו הש.ב. למחחרת, שהרשיע בדבריו אזרחים ואנשי-ציבור „שליו פצצה! אמר זרניצקי“

19/4/54
המחבר: זרניצקי
המקום: תל-אביב
הנושא: פצצה
המספר: 26068-6
התאריך: 19/4/54
המחבר: זרניצקי
המקום: תל-אביב
הנושא: פצצה
המספר: 26068-6
התאריך: 19/4/54
המחבר: זרניצקי
המקום: תל-אביב
הנושא: פצצה
המספר: 26068-6
התאריך: 19/4/54

ד"ר שמואל לב
55 : פסיכולוגי לחקון
השירות מרכזי ומפוס
המחבר: זרניצקי
המקום: תל-אביב
הנושא: פצצה
המספר: 26068-6
התאריך: 19/4/54
המחבר: זרניצקי
המקום: תל-אביב
הנושא: פצצה
המספר: 26068-6
התאריך: 19/4/54

ב כפא שליו שזכה השומר החוקר במטה מחוז תל-אביב, יושב צעיר נמוך בעל עיניים ת עות, שהסתכל בחוקר, כמעט מבלי להבין מה הוא רוצה ממנו. ההאשמה בה הואשם, לפני רגעים אחרים, היתה רצח ניה מאור: שליחת פצצת-תופת לכתובתו של ד"ר שמחה לב, ממציא שיטת המנא". נחמן קאופמן, יליד הארץ בן 26, לא יכול היה להסביר מדוע שליו את החבילה העטופה בנייר חום, שהכילה מנגנון של קפיצים, שני בקבוקי בנזין, פתיל צמר-גפן, כדור רובה חי וגפרורים. הוא רק אישר כי במקרה שחבילה זו היתה נפתחת, היתה התוצאה עלולה להיות אפילו מוחת. לאחר שהודה, לא נותר למשטרה אלא להעביר את תיק החקירה לפרקליטות, לי- העמיד את קאופמן לחקירה מוקדמת בבית-משפט השלום, כדי להעביר את דינו לבית-המשפט המחוזי.

שלוש פצצות כאחת
כ ל זה קרה בשנת 1955, בחודש ה- בחירות לכנסת השלישית. חודש קודם לכן הטילו אלמונים שתי פצצות על שתי מטריה פוליטיות מובהקות: מערכת העולם הזה, שפירסם אז את גילוייו בפרשת אבא חושי, ודירתו של ישראל רוקח, ח"כ הצ"כ. היה מי שהיה מעוניין להחזיר לציבור את הרושם ששלש הפצצות, השתים ה- פוליטיות והאחת שנשלחה לכתובתו של לב, הותקנו בידי אדם אחד. לא היתה זו משימה קשה להפיץ ידיעה „מחוגי משטרה ובטחון“ כי קאופמן, צעיר שעברה עליו

הפסיכולוג ד"ר שמחה לב, עוסק ביישון פסיכולוגי, לאחר שסיים חוק לימודים משפטיים והשתלט בפסי-כולוגיה. את שיטתו הוא מסביר ב-חזרבות, שהוא מוציא מדי פעם.

ילדות קשה והיה בטיפול פסיכולוגי ופסי-כיאטרי, אחראי שלוש הפצצות למרות ש-הוכח נגדו רק מקרה אחד. העתונים המתאימים עטו על המציאה. לרגע קט היה נזמה שכל ההאשמה על טיור פוליטי, שהוטחו נגד המשטרה, לאחר הפצצות בהעולם הזה וביתו של רוקח, היו פרי הרמיון של משימים מקצועיים. כל זה היה הגיוני מאד. איש לא חשב שמאחורי הקלעים של החקירה המשטרתית

• שיטה שאיש מחוז ד"ר לב, מוסמך למשפטים שלא הוסמך כפסיכולוג מעולם. אינו יודע אותה.

כלפיו: „הופעתך אתמול בבית היתה מוזרה מדי. הופעת... על-מנת להגיד לי „דברים בלתי נעימים...“ ואשר להערך המשונה ש-אתה חזק ממני“ הריני לציין שכל כוחי הוא בזה שאני עוזר לאנשים מסכנים למצוא מרפא לנפשם, ואם כוחך בזה גדוג מכוחי, הריני שמח על כך.“ המכתב נשא את התאריך 19.8.54.

מכתבים לזרניצקי הוצגו בתיק החקירה נגד נחמן קאופמן, שנאשט בהכנת ומשלוח פצצת תופת לד"ר שמחה לב. במכתב מימין מבקש ד"ר לב מזרניצקי להתיר לו את החזרבות שקיבל ממנו, או את תמורתן. במכתב משמאל, מגיב ד"ר לב על התפרצותו של זרניצקי לביתו, במוצאי חג השבועות, ועל האיומים שהשמיע

עשו אותה שעה מאמצים קדחתניים, ש-הוכתרו בהצלחה, לשטש אחד מהפרטים שנתגלו במהלך החקירה: הודעתו של קאופ-מן, כי היו לו שותפים במימיה נגד ד"ר שמחה לב. אחד מהם: דניאל זרניצקי.

אחרי שנתיים היתה לזרניצקי ההזדמנות להעיד בבית-משפט ישראלי, פעולה שהוא והממונים עליו בשירות הבטחון רצו להמנע ממנה בכל מחיר: הוא הפך לעד התביעה הראשי במשפט היועץ המשפטי נגד חירותי.

כל זה הצטרף לטענתו של קאופמן ש-זרניצקי היה האיש שהראה לו כיצד להת-קין את הקפיץ, בתחתית חבילת הפצצה, אחרי שלא הצליח לעשות זאת בעצמו. גם לב סיפר על חשדותיו נגד זרניצקי. אולם בניגוד לכללים המקובלים בחקירה משטרתית, לא הומינו החוקרים את זרניצקי לחקירה. בתיק החקירה ובתיקי החקירה המוקדמת והדיון המשפטי, לא הופיע שמו של זרניצקי כלל. אפילו המכתבים, שהיו עולים להפליה, נעלמו מתוך התיקים.

מכתבי איום והתנצחות

את קאופמן הכיר לב כאחד מחוגיו. הוא טיפל בו במשך עשרה ביקורים רצופים, מינה אותו כמזכיר החוג הפסיכ-ולוגי מנא, שהיה כחאסף לעתים קרובות באחד מבתי הקפה של תל-אביב. לפתע, הפסיק קאופמן לבקר אצל לב. את מקומו תפסה סידרה של מכתבים, כתובים בכתב ידו, בהם איים קאופמן על לב, גידפי בגידופים גסים ומפולפלים. אחרי מכתבי האים, בא גם מכתב הת-נצחות: „בואת הנני לבקש את סליחתך על העלבונת הבלתי צודקים והבלתי נכונים שהייתי נאלץ לכתוב לך.“ כתב קאופמן. „הכריתו אותי לכך, באמצעים מאד שפ-לים. ישנם אנשים שכפי שדוע לכל ה-מתנגד למנאים, יעשו הכל כדי להשפילו. מקצת מהם הסתגנו לחוג ונהלו שם תעמו-ר לה מוסווית. הם ניצלו את חילשותי והחלו ללחוץ עלי בתחילה לעזוב את החוג ואחר כך להתחיל לספל בר.“

לב היה מופתע מאד: „שאלתי כמה פעמים את הסכל החוקר מדוע אין חוקרים את זר-ניצקי. הוא הסביר לי שהוא לא יכול לעש-ות זאת. לא הבינתי מדוע. עכשיו אני מבין.“ רק הסבר אחד יכול להבהיר את הפרשה כולה: הש.ב. לא רצה שאחד מאנשיו, ש-כבר פעל בהצלחה בתוך חג חירותי ו-מנקס יהיה מעורב בפרשה פוליטית של שלי-חת פצצות לרופא-הנפש שלו. אולם יכול להיות גם הסבר אחר, קיצוני אך לא בלתי הגיוני בנסיבות עובדות הש.ב. שנתגלתה אחרי רצח קסטנר לעיני ה-ציבור: זרניצקי הדריך את קאופמן נגד לב, יעץ לו כיצד להתקין את הפצצה, כדי ל-י צור בציבור את הרושם שלש הפצצות ש-נשלחו אז, היו מעשהידי צעיר מופרע.

„אינני יודע מה יהיה אתי ואיך אפטר

הקרב היה קצר ומכריע. למרות שסולג-בונה כבר השקיע כספים רבים בהרחבת המפעל, היתה ההכרעה נגדו. כמו במקרה של בנק לסחר-חוץ שנקנה על-ידי כדי להתחרות בבנק הפועלים, נאלץ לשתף בקניה את בנק הפועלים והמשכיר המרכזי. הוא נאלץ

דבריו, בא הכסף מקרנות פיתח, נועד ל-מטרת הרבה יותר חשובות לעתיד המדינה. טעו המנהל: קואפרטיב יקר למעמד ה-פועלים לא פחות מסולג-בונה, ואסור ל-לחיות הסינאליסטי לאכול את דגיהרקק השייכים לאותו מעמד.

בז כסף רב כדי להרחיבו ולשכללו ביותר. מרד דגני הרקק. מנין בא הכסף? בעיה זו עיניה כמה אנשים. איש לא הת-עניין בה יותר מאשר מנהל הקואפרטיב נמליט בכביש חיפה-עכו. כי קואפרטיב זה מייצר בדיוק את אותם המוצרים כמו

במדינה

לסגור את מרגולין, להעביר את המכונית לדרום הארץ. נמליט יוסיף להמליט את מצרי המלט של ההתחדות בצפון.

מזון

ביצת קולומבוס

מיבצע סיני, שחרר לחיהם הפרטים של מאות אלפי בני-אדם, נגע במשקלונפו גם בצבור התרנגולות. הפסקת כשלוח עורפי המזון האמריקאים, בעקבות המבצע, גרמה לצימצום אכזרי של המספא. ישנו ויכוח נוסף מה קדם למה: התרנגולות לביצה או לה פך. אולם אין ויכוח ש' המספוא קדם לשניהם. בלי מספוא אין תרנגולות. הלולנים הפסיקו את ההגדרה, אוכלוסיית בעליההכנף ירדה לחצי. כשהשתפר המצב, לא שכחו בעליההלולים את אשר הפסידו. מחירי הביצים התרוממו על כנפי נשרים. הגיעו ל-160 פרוטה. היתה תקווה שזו עליה זמנית: אחרי כיסוי ה' הפסידים, היה מחיר הביצים צריך להתאון ברמה כמעט נורמלית.

מעוף העוף. אולם בינתיים שיחררה הממשלה את כל שיוק הביצים מפיקות. יחד עם זאת שיחררה את עצמה מתשלום סובסידיות למספוא. המחירים תוספו לטפס. כנפי הספסרות העלו אותם למרומים.

בשבוע שעבר הגיע מחיר הביצה מסוג אקסטרא לגביה כזה (200 פרוטה ויותר) שאורחים רגילים שוב לא יכלו להגיע אליו. הממשלה נאלצה להתערב. היא הבי טיחה ללולנים מספא במחיר יציב. תמורת זאת הטילה עליהם פיקוח חמור. תוך כדי כך הגשימה שאיפה נוספת: כל לולן הוצמד למשקל, כך שכל תחרות בשיק הביצים תחוסל לחלוטין.

היה נדמה כי זהו ביצת קולומבוס — הפתרון לבציה המסובכת. אולם היה בו ליקוי אחד: בגלל חוסר ההדגרה בעונה הקודמת, יכלה הממשלה להבטיח לכל קיבה בישראל רק שלוש ביצים טובות, ביצה רביעית פחות טובה, לשבוע. מכיוון של קיבות רבות יש תיאכון גדול יותר, וגם היכולת לספק את התיאכון, אין ספק כי ביצים רבות מתגלגלות לשיק השחור.

באותה שעה תעוף התרנגולות עצמה, החופשית מפיקות, לרמת מחירים גבוהה יותר, עד ניכור ל-4.200 ל"י הקילו. היא תהיה רק החלוצה של להקה מעופפת — כל המצרכים החיוניים ישתתפו באינפלציה הממריאה, יסתכלו בקרוב באורח ממעוף הציפור.

דת

רחוב הגיישות

כשקיבל אברהם יעקוב בראור את הזמנה לחזות בהצגה מיוחדת של הסרט רחוב החרפה, כדי להשתתף בדיון אם ל' הרשות את הצגתו בארץ או לא, נרעד. כי הסרט, כך נסמך לו, עוסק בבעיות ה' זנות ביפאן, ואילו בראור, בן ה'37, דוקטור לפילוסופיה ומתחן דתי, הוא קנאי מאוד לעניני הצניעות.

"חששתי אם מותר לי לטמא את עיני ב' מחזות זימה", הודה. "שאלתי פי רב גאון ידוע, והוא פסק שרצוי שאלך, אולי אוכל למנוע תקלה". אולם היצאניות של יפאן הכתיעו את בראור לסובנה: הן היו צנועות, לבושות כאילו יצאו זה עתה ממקווה.

"בושתי ונכלמתי בפני בוראי ועצמי: בנות ישראל בירושלים מראות לעיני כל את מערומיהן הרבה יותר כאשר היצאניות ביפאן, ארץ הגיישות..."

חוק המחשופים, תשי"ז. בראור לא גילה מה היתה הקדשה לרגל הסרט. לעומת זאת לא היסס לגלות את מסקנתו לגבי בנות ישראל: הוא יצא בתביעה ל' חברי הסיעות הדתיות בכנסת לדאוג ל' חקיקת חוק שיצווה על גירות הארץ ל' בוש שמלית בעלות שרולים באורך שי ייקבע על-ידי המחוקק, שיצווה גם על מי דות-מינימום למחשופים. שיטרי המדינה יהיו מופקדים על מילוי החוק.

מלבד בושותו בפני הקדוש ברוך-היא, היה לבראור נימוק נוסף למלחמה במחשופים, שנעלם עד כה מעיני חבריו במלחמה זו (ראה לעיל). נרעד הוא השבוע, במאמר ב' הצופה: "יבוא יום ונוכה לשלום עם שכנינו ועם המזרח כולו. אבל המזרח יפלוט אר' תנו. הם יבואו להזין עיניהם במערומי ה' יהודיות, אבל בלבם יביזו לנו..."

כיוון
וכיון!

בנק דיסקונט
לישראל
בע"מ

קשה לשפוט את הגברת שלום, כי כל אשה מרגישה ומתנהגת בבעיות ומצבים שונים בצורה אחרת. בחברה מ' דרנית אין להאשים את הגברת שלום, אולם התנהגותה לא הלמה את דרישות המוסר. היא היתה צריכה לחכות עד שהילדים י' דלו, ואז לבחור את דרכה מבלי שהדבר ישפיע על ילדיה, טוענת אביבה טרייביש, (19), רווקה וילידת הארץ. "כל אשה צריכה להעדיף את אושר ילדיה על אושרה שלה, אפילו אם היא סובלת מאוד בחברה בעלה, וביחוד שלגברת שלום יש בן חרש-אילם."

איני מאשימה את רבקה שלום על מה שעשתה, אומרת זהבה בעלה סלון מפורסם לחזיות, ילדת צ'כוסלובקיה. "אמה הכריחה אותה להתחתן כשהיתה עוד ילדה. הרופא אשם על שהרגיל אותה לרמת חיים גבוהה והוציא אותה בחברה. הוא ידע שהיא צעירה ממנו ורוצה לחיות, אבל מפני שאהב אותה לא היה איכפת לו. אבל אני גם לא מצדיקה אותה. עכשיו, כשיש לה שני ילדים, לא היתה צריכה לבגוד בבעלה. היא היתה צריכה לחשוב על התוצאות של נשואים כאלה לפני שהתחתנה בעד כסף. עכשיו זה מאוחר מדי ואין כל טעם ש' היא תתחיל, כביכול, בחיים חדשים משלה."

קשה לשפוט את גברת שלום, כל זמן שלא נמצאים במקומה, טוענת רות לידית (22), פקידה, נשואה, ילדת הארץ. "כל אשה היתה פועלת לפי אפיה, חינוכה ועצמת רגשותיה. יש נשים שהיו מקריבות את עצמן, וממשיכות לסבול ולחיות עם בעליהן, למרות אייבהתאמה ביניהם. אשה יותר מתקדמת היתה עוזבת את בעלה וילדיה. אני, אילו חס וחלילה הייתי נקלעת למצבה של הגברת שלום, הייתי מתגרשת בדרך של שלום, מנסה לשכנע את בעלי בכל האמצעים ולגמור בשקט."

קשה אשה יכולה להבין מה שעשתה הגברת שלום ולהצדיקה. יש לאשה רגשות ודחפים שאינם מובנים לגבר. אשה שאינה מאושרת בחייה, ואינה באה על סף פוקה מתוך שאין התאמה בינה ובין בעלה, צריכה להפרד ולהתחיל את חיה מחדש. אם בעלה רופא ואינטליגנט, היה צריך להבין אותה ולתת לה גט מיד. אם לא עשה זאת, סבורה אשה אלמונית, שהגתה תשובה זו בעת טיפול יופי במכון. "רק הוא אשם במה שקרה והוא חייב לתת את הדין על מעשיו. עונשו בבית-המשפט היה קל מדי."

כתבי "העולם הזה"

האם צ

הנשים בישראל אינן עומדות שלום. הן אינן סבורות שהיא והן מגנות את אי-התחשבות זו הגיעו כתבי "העולם הזה", עשרות נשים צעירות ומבוגרות עולות חדשות וילידות הארץ הדגישו, באותה הזדמנות, כי פנים את מעשהו של ד"ר של בעיית הגברת שלום, כפי בתמציתה, בעייתה של נערה לגבר מבוגר ממנה בעשרים

ב' ין הנערות המבלות את מחצית יומן בבריכת השחיה של תל-אביב, משתזפות בשמש ועוסקות בשחיות-רכילות עם ידידים, היתה שרה זמיר, 25, האשה היחידה ש' גילתה אי התמצאות פלילית בפרשת הד"ר שלום ואשתו. שרה, ילידת הארץ, רווקה ועובדת בחברה לביטוח, טוענת כי "ענינים מסוג זה לא מענינים אותי, זה עסק פרטי של בני אדם אחרים, ולי יש ענינים המעניינים אותי הרבה יותר. בכל אופן, ממה ששמעתי, הדרך של שניהם היא לא הדרך שזוג נשוי צריך לגמור את חייו המשותפים."

איני שוזלת את דרך החיים של הגברת שלום. איני יודעת מה בדיוק עשתה, אבל עצם העובדה שמדברים עליה כל מיני דברים בעיר, מוכיחה כי היתה משהו, כי אין עשן בלי אש". סבורה לבנה כהן, 22, פקידה רחקה ילידת הארץ. מסבירה היא: "אם לי היה קורה שלא הייתי מוצאת סיפוק עם בעלי, הייתי לבטח מחכה עד לגט לפני שהייתי מתחילה עם גברים אחרים. אבל לד"ר שלום, אסור היה לפרסם בשום פנים ואופן את אשתו ערומה; זהו מעשה ברוטאלי וחסר הצדקה."

ה' ין פדמון, 22, היא תיירת מארצות הברית, שהגיעה מניו-יורק רק לפני ארבעה שבועות. למרות זאת הספיקה לה, ילידת פולין, נשואה ומדברת עברית, לה- כיר את פרשת שלום לכל צדדיה. אומרת היא: "גברת שלום היתה צריכה לחתור על כסף בעלה ועל ילדיה, לעזוב את הכל ולהתחיל את חייה מחדש. באמריקה שומעים על דברים כאלה יום יום, אבל שם גוססים לרינו והכל נגמר בן רגע. צריכים להקל את חוקי הגירוש גם כאן במדינת ישראל, כדי לא להכביד על חיי אנשים שנפרדו."

יה ענין מזוכך, מתחילתו ועד (סופו) אומרת פאה זיו, ילידת ליטא, ואה. "גברת שלום היתה צריכה להבין כתחילה כי נשואיה עם אדם מבוגר נה בעשרים שנה, עבור בצע כסף, גרדונו שלום. אם למרות זאת מכרה את עצמה, צריכה לקיים את ההסכם עד הסוף. היא רוצה להתחיל בחיים חדשים, עליה תר על ילדיה. איני יכולה להבין איך נהגה בצורה שהתנהגה, וכל זאת לעיני ילדיה שהיו בדירה במשך כל הזמן דברים כאלה ישפיעו עליהם כשיגדלו."

ס' וזי הביב, 25, ילידת סיציליה, בת למשפחה יהודית עתיקה ממלטה. היא רחקה, העובדת כמורה בלוד. אומרת היא: "אשה שהולכת עם גברים לפני שנפרדה מבעלה אינה הגונה. כל זמן שהיא אשת איש עליה לשמור על כבוד המשפחה, אפילו אם יחסיה עם בעלה אינם בסדר. אולם איני מצדיקה גם את הבעל. אפשר להתנהג בצורה יותר עדינה. לדעתי הם צריכים להתגרש מיד, ללא כל שהיות. סווי היפה, שצולמה בשעת ביקורה ב' מכון ליופי רובינס קוסמטיקום, מוסיפה: "היחידים שיש לרחם עליהם הם הילדים, כי הם הקרבנות האמיתיים של כל העניין."

שואלים את האשה ברחוב, על שפת הים ובסאלון היזפי: **גב' שלום? דקת**

משלה. אחרי תשע שנות נשואין, ואחרי שילדה לו שני בנים, היא הגיעה למסקנה שאין כל התאמה ביניהם. מה היה עליה לעשות? האם להקריב את עצמה למען ילדיה ולהמשיך לחיות עם בעלה? האם היתה צריכה להקריב את ילדיה ור- כושה ולהתחיל הכל מחדש? או שמא צריכה היתה לפעול כפי שפעלה הגברת שלום? על כך נתבקשו לענות הנשים המופיעות בעמודים אלה. במשאל דומה ("העולם הזה" 1037), נטו הגברים להצדיק את התנהגותה של הגברת שלום יותר מאשר הנשים ש- רואיינו השבוע, אולם איש לא הצדיק את מעשה הבעל.

ידיה של הגברת גה בדרך הנכונה לילדיה. למסקנה ר' ראינו השבוע רווקות ונשואות, רוב המרואיינות מצדיקות בשום בהתפרצו לדירה. צגה בפני הנשאלות, הינה י' 17, שנישאה עבור כסף ובעל השקפת עולם שונה

איני מצדיקה את התנהגות הגברת שלום. אם התחליטה לעזוב את בעלה, שתעזוב את הכל — עם הכסף ועם כל ההנאה הכרוכה בכך. אם היא רוצה את הילדים, עליה להתאפק עד שתקבל גט, אפילו אם צריך לחכות הרבה זמן". אומרת נעמי לאופר בת ה'21, ילידת גוסלובה העומדת להינשא בקרוב. "כל אשה רוצה גם כסף וגם גבר, אבל לא תמיד אפשר לקבל את שניהם באיש אחד. אשה הגונה צריכה להחליט מה עדיף, כסף או גבר; אי אפשר לשמור על העוגה וגם לאכול אותה!"

אפשר להבין מדוע התנהגה רבקה שלום כשם שהתנהגה. בעלה הוא אכזר וציני. למרות שכרופא הוא צריך להיות דוגמא של הומניות ולא של ברבריות. אבל אין להצדיק את התנהגותה שלה. אם לילדים צריכה לשמור על כבודה, היא היתה צריכה לעזוב הכל ולחתור על הכל, לקחת את הילדים וללכת אפילו למעברה. אם יש לה עורך מרץ, שתלך לעבוד, למענה ולמען העם. כך סבורה פרין אלזה, ילידת בול- גריה, גרושה ואם לילדה, העובדת כאחות במכון התל-אביבי ליופי רובינס קוסמטיקום.

דוה קמפף, (21), היא ילידת הארץ, רחקה ועובדת במעבדה בקטריולוגיה בתל-אביב. סבורה היא: "גברת שלום היתה צריכה להקריב את עצמה ואת חייה למען ילדיה. היא היתה צריכה לסבול ולחיות עם בעלה כאשה נאמנה, עד שתקבל גט. מה שהיה ביניהם לא משנה, אבל התוצאות משפיעות על הילדים. אם בכל זאת רצתה לבגוד בבעלה, היתה יכולה לעשות זאת בלי שידעו ולא לעיני כל ובצורה שהרסה אותה, את ביתה, את בעלה ואת ילדיה לכל חייהם. לאשה כזאת אין עוד עתיד."

ה' שששתה הגברת שלום נוגע רק לה ומה שששה בעלה נוגע רק לו, להצטער שענינים כאלה יצאו לרשות ים. זהו ענין פרטי ואינטימי מאד. שכן נוגע לציבור, אלה הם חוקי שות של הרבנות. הם אינם בסדר. צריך קדם קצת ולא לחיות כמו לפני אלפיים שנה. כך סבורה חנה פז (20), צברית "ה העובדת במעבדה צילום. "מקרים ז מחייבים לפעול למען נשואים אורחיים יאל, ולהקלת חוקי האישות הקשוחים, גם מתאמים למציאות החיים החדשה."

פריצת יחיד מבצע כדורגלן הפועל פתח-תקוה בועז קאופמן, לעבר שער ווקר האוסטרלי, כשהוא משיג אחריו את שוער האוסטרלים ומניס שרועים על הארץ ומתקוטע לעבר השער האוסטרלי לקול התשואות של היהודים בקהל, להבקעת השער השני.

זה הוציא בקבוקי משקה ואמר לנו לשתי. אני בדרך כלל לא שותה, אבל אני עושה מה שעושה כל הקבוצה. רק אחרי שרבי החובל היה במצב רוח מרומם, העביר או תנו לחאים יותר טובים. כשהיא התפכח היה כבר מאוחר, כי כולנו כבר העברנו את החפצים.

לפני שהספקנו להגיע לקפריסין כבר קיב לו חלק מהחברה מחלת ים. למולנו נסעה איתנו באונייה נבחרת הכדורסל של החר-שימ-אילמים, שנסעה לאלימפיאדה השקטה במילנו, ומרוב המאמצים שלנו לדבר איתם שכחנו בכלל שצריך להקיא.

בקפריסין ירדנו לכמה שעות. הצעירים שלא היו אף פעם בחוץ-לארץ שוב התחילו לעשות צרות. הם רצו לראות הכל ולקנות הכל. הפחדנו איתם, ואמרנו שבקפריסין כל ישראלי הוא טירוריסט וטירוריסטים הורגים על המקום. הם לא יצאו משטח הנמל. יש לצייץ שבדרך כלל מתנהגים איתנו כים כמו עם בני אדם. רק המאמן יאובנצ'יק גות ומדי יום עושה אימונים של כושר גופני. כשהגענו לגנואה, ערכה לנו הקהילה היהודית במקום קבלת פנים נהדרת. לקחו אותנו לסוורים בבתי-הקברות וכל מיני מקומות יפים אחרים. אבל אנחנו עוד די טוב, חוץ מה מקרונים שמשגעים את כל החברה. עד לי נסיעה לצרפת אנו נוסעים לטייל קצת בי ריבירה האיטלקית.

כאן בגנואה הורדנו לנו סופית על תוכנית הסיוע, וזה צריך להיות מעניין. בצרפת נשחק שני משחקים, בבלגיה שלושה, בהולנד אחד. חוץ מזה הבטיחו לנו משחק אחד בקוסטלנד; אבל אנחנו עוד די טוב, חוץ מה כדאי לשחק שם. מה נעשה אם הסקוטס לא ישלמו לנו?

במסלול

אגודה מתפרקת

משחקי המבחן לקראת העליה לליגה הלאומית יחלו בשבת זו, בהשתתפות חמש קבוצות ליגה א', שהיו מעורבות בשערי יות הליגה. נראה ששכבי רחובות לא תשתתף במשחקי המבחן. טענתה הרשמית של אגודה זו היא שמשחקי המבחן קיפחו אוי תה, כביכול. אולם הסיבה האמיתית לכך היא ששכבי רחובות עומדת בפני פירוק קבוצת הכדורגל שלה. מספר רב של שחקנים עזב את הקבוצה ונכנס להסגר. . . . נבחרת הכדורסל של החרשים-אלמים ניצחה באולימפיאדה השקטה במילנו את קבוצת הכדורסל השווייצית, בשיעור 43:14, אחרי שקודם לכן הפסידה אצל הנבחרת האיטלקית על חורו של 36:37. . . . **קבוצת הכדורגל** הבריטית המהוללת ארסנל חתמה על חוזה עם הפועל תל-אביב, לפיו תופיע בישראל בשלושה משחקים בחודש מאי. . . . **הפועל כפר-סבא** תשגר את קבוצת הכדורגל שלה לקפריסין בעוד חודשיים. . . . **ג'ורג' ברת-הלוי**, מאינה של מכבי תל-אביב לשעבר, ימשיך כנראה לחיות על הספורט. גירי הציע להתאחדות הכדורגל, ביחד עם עוד שותף, לפתוח מפעל הימורים על תוצאות משחקי הכדורגל, כי דוגמת זה הנהוג באירופה. הפרס הגדול ניתן לאדם בעל מספר הניחושים הקרוב ביותר למציאות. 30% מההכנסות יוקדשו, לפי ההצעה, לפיתוח מפעלי ספורט.

ספורט

מסעות

נצחון החובבים

מסעה של מחזיקת הגביע הישי-ראלי לכדורגל, הפועל פתח-תקוה, נפתח בסוף השבוע החולף כמשחק בכורה בוינה, נגד הקבוצה האוסטרית, "ווקר". על המשחק שהסיימם בנצחון הישראליים בתוצאה 3:2, כותבת כתבת "העולם הזה" בוינה, אביבה סטן:

בואה של קבוצת הפועל פתח-תקוה לוינה החל במזל רע. אמנם כבר שבוע לפני כן בישרו כל העיתונים המקומיים על בואה של נבחרת ישראל בפעם הראשונה לוינה. אולם משחקי מסוס הקבוצה לא בא איש מאנשי הצירות הישראליות לקבל את פניה. היתורים שבאו היו כדורגלני הקבוצה המארחת ווקר, שהיא אחת מארבע קבוצות הכדורגל הראשונות של אוסטריה ושמה הולך לפניו בכל אירופה.

הצטדקו אחרי כן אנשי הצירות: "לא ידענו בדיוק מתי יגיעו". אולם היתה זו טענה מבוטלת, שכן די היה להרים את שפופרת הסלפון ולשאלו מתי יגיע המטוס.

איצטדיון הוהנהורסט (המצפה הגבוה) הוינאי היה מלא עד אפס מקום. איש מנבחרת הפועל ואיש מחסיניה לא חלם על אפשרות של נצחון. "היה טוב אם לא ידפקו לנו יותר מדי גולים", אמר מנחם הלר, ראש הקבוצה, רגעים מספר לפני המשחק, כשהוא חיוור ונגרש כולו. כאשר החל המשחק, לתשואות הקהל, נדמה היה כי אכן יהיה זה מזל אם הקבוצה הישראלית תצא בכבוד.

האוסטרלים, בטוחים בעליונותם, השתלטו מיד על המגרש וכבר בדקה השביעית הצליח החלוץ ונגר להבקיע את השער הישראלי. היו עוד כמה התקפות מוצלחות של האוסטרלים, שנכשלו רק הודות למשחקו הפנטסטי של שוער הפועל, יעקב ויסוקר. הוא זכה מדי פעם לתשואות הקהל, הן היהודי והן הגויי. "יש לכם בחורים כאן רבים בישראל", פנה אלי אוסטרי באי בימים, "אי אפשר להאמין שאלו הם יהודים".

היהודים יצאו מעורם. אחרי רבע השעה הראשון, כבר התאוששו אנשי הפועל ועברו להתקפה. היהודים הוינאים ממש יצאו מעורם, הם פרצו בקריאות עידוד, גם כשלא היה כל צורך בכך. מרגע לרגע היה ברור יותר כי הכדורגלנים הישראליים עולים על האוסטרלים לא רק בדריכותם, מרצם ומהירותם, אלא אפילו מבחינה טכנית עלו החובבים של ישראל על המקצוענים האוסטרלים. על האוסטרלים היה למסור שמונה מסירות כדי להגיע לשער, מיבצע שדרש מהישראלים רק שלוש מסירות.

אף על פי כן נשארה המחצית הראשונה ללא שינוי תוצאות. רק בדקה 48 הצליח עטאר להבקיע את השער האוסטרלי. היתחוות בקהל גברה, שיטת המשחק האגרסיבית של המלכסים הפתיעה את האוסטרלים. עשר דקות אחרי השער הראשון, הצליח בועז קאופמן להשיג שער יתרון. אולם ונגר השווה 2:2.

64 דקות לאחר תחילת המשחק הורה השופט על מכת 11 מפוקפקת, לטובת האוסטרלים. הקהל יצא ממש מכליו. שריקות בוז ופנפוני ידיים ציינו את מחאתו. אולם לא היה כל מקום לדאגה. ויסוקר עצר את הבעיטה המסוכנת; הפעם גמשו התשואות כשתי דקות רצופות.

בדקה 75 השיג סטלמן את שער הניצחון בירה נהדרת. והאוסטרלים גילו מידה נאה של אובסיביות; הם שרקו לשחקניהם ובזו להם בקולי קולות. כעבור חמש דקות — שוב הפתעה: נהרי הבקיע שוב את שער האוסטרלים. הקהל הרע, אולם השופט פסל את השער בטענת נבדל מחאת הקהל לא הועילה.

הבחורות עסקו בציר. למחרת הימשחק הקדישה העתונות המקומית מאמרים נרגשים למשחק. כולם כאחד שיבחו את הטכניקה, הזריזות ואת המשחק ההוגן של הישראלים. קבע עתון אחד: "חובבים יש ראלים מנצחים את המקצוענים שלנו!" טען עתון שני: "בכל אוסטריה אין כדורגל לן כמו ויסוקר".

גם ברחוב היתה התענינות והתפעלות.

הרופא החיפאי ד"ר ספירוס כמספלת ילדים, השתוקקה לעבור את הגבול לירדן, לפגוש את אהובה. עמורי החליט לנצלה למסירת ידיעות לנספח הצבאי הסורי בירדן.

בעזרת ערבי שעבד בקונסוליה האמריקאית בירושלים, עברה נאיפה את הגבול בבית-צפפה, נעצרה על-ידי שלטונות ירדן, אלה לא האמינו לה, התזירה לישראל.

עיתונאים זרזים קפצו על המציאה, תיארו את נאיפה כרקדנית בטן, כשחקנית בלהקת מועדון האחוה הנוצרית — ככלל אין לו להקה דרמטית ואינו מאגד בחרות בקרב — כמשוררת שכתבה שירי שטנה נגד מדינת ישראל. לכל התיאורים האלה לא היתה שום אחיזה במציאות.

מתחת לדמות המתוארת של מאטה הארי הישראלית, הסתתרה ערביה קטנה ומבולבלת, שנקלעה אל רשת ריגול אייבית, שספק רב אם הבינה את משמעותה.

כל ישראל

מועדונים לכר

אחרי שמפא"ר רכשה את קפה פילץ בתל-אביב במחיר 100 אלף ל"י, לשם הקמת מועדון לאנטלוגיסטים, ושכרה את קפה בוסתן במחיר 60 אלף ל"י לשם הפיכתו למועדון לצעירים, היא עומדת לרכוש מועדון שלישי בצפון תל-אביב לסוחרים, כחלק מתוכנית להוציא מיליון ו-100 אלף ל"י להקמת מועדונים. שאר מפלגות הפועלים עומדות אף הן להוציא את כספן על רכישת מועדונים בדומה לאלה של מפא"ר. . . . **נרשאו משאיות חריש, המיועד הן להסעת משאיות והן להובלת אנשים, הוא מוצר חדש שיוצא במפעלי קינור פריז. בחיפה . . . **מספנה דבנין** אניות בנפח קטן בנמל חיפה עומדת לבנות חברה משורפת, שהוקמה על-ידי שהם וטול-בינונה.**

תזכיר

הפרקליטים ואשמים

פרשת הריגתם של שני הילדים הירעביים בכפר ערבי-אסואד בשעת אימיני צה"ל (העונש הזה 1034) שימשה השבוע נושא לפנית סיעת הצינונים הכלליים בכנסת אל יו"ר ועדת החוק והבטחון, לכינוסה הדחוף של הוועדה, כדי לברר את נסיבות המקרה ולהעמיד את האחראים לדין. . . . **הנתבע הרכיבי** במשפט עמוס בן-גוריון יון נגד שורת המנהלים ערער השבוע גם הוא על פסק הדין של בית-המשפט המחוזי, כפי שעשו זאת שלושת הנתבעים האחרים העולם הזה (1037). ד"ר שלמה סימנוניץ הגיש את ערעורו בנפרד, בעזרתו של עורך הדין הצעיר עודד אלישר, שהכין את כתב הערעור, אחרי שלסימנוניץ לא היו אמצעים כספיים להמשיך ולשלם לפרקליטו הקודם, שלמה תוסימ-כהן. . . . **שתי האגודות** החיפאיות לידיות ישראל-צרפת, שעל מל-חמתן סיפר העולם הזה (1035) לפני שלוש שבועות, הגבירו השבוע את מלחמתן, כשהן מאשימות אחת את השניה במעשים פליליים. גם עורך-הדין גורביץ' וגם עורך-הדין לביהר, ראשי האגודות, איימו במשפט ידיבה, האחד על השני.

מרגלית נאיפה
לזרועות המאהב

אלוף החקירות של ישראל מגלה כיצד יצא לתכוס כושע תעלומת השודד שלא

הכניסות, דלתות וחלונות, הגישה למקום וסביבתם הקרובה.

בינתיים התחלנו במערכה בחזית אחרת לגמרי. ידענו שהגיעו אלינו אמרו שצוברי מתכונן לברוח מהארץ ולהגיע לקנדה, בעזרת קרובי משפחתו, הנמצאים שם. דאגנו להעביר לחוגי העולם התחתון ולמשפחתו את הידיעה שהמשטרה תשמש מאד אם צוברי יצליח לעזוב את הארץ. הסברנו שהמשטרה תהיה מרוצה מהעובדה שהיא נפטרה אחת ולתמיד מפושע מועד.

בעת ובעונה אחת, הצליח פרנקנטאל להשיג הישג נוסף: הוא מצא מודיע, איש העולם התחתון, שפגש את צוברי אחרי הבריחה מהכלא, ואף הספיק לתכנן אתו את התפרצות לחנות של צורף בפתח תקווה. אותו מודיע ידע גם היכן לן צוברי בשני הלילות הראשונים לבריחתו.

התחלנו בהתקפה היקפית. החלטנו לצמצם קודם כל את מספר מקומות המחבוא האפשריים. עשינו זאת בדרך פשוטה מאד: בלילה ערכנו חיפושי פתע בשנים מתוך שלושת המקומות בתל-אביב, עלידי כך "שרפנו" אותם. לא היה עוד שום סיכוי שצוברי

חזרתי למדור-הבילוש ברחוב השחר, תל-אביב, וניגשתי מיד לבחירת שבעת אנשי הצוות. ביניהם היה, כמוכר, גם שני סמלי הבכירים, מנשה ברדיין ודוד ליבוביץ (שנאסרו אחר-כך יחד אתי, לפני שנה). סמל שלישי, שנבחר לעבודה, אחד מסמלי הטובים ביותר במשרת עדיין במשטרה (ואני מקווה שפרסום שמו לא יפריע לו להמשיך לשרת בה גם להבא): סמל א' שמעון פרנקנטאל. הוא היה אחד מסמלי-המודיעין הטובים ביותר, שעבדו אתי במשרת-ישראל.

כל אנשי החוליה הכירו היטב את הפושע רפאל צוברי. ידעו את שיטות-עבודתו, את אנשי-הכנופיה איתה היה פועל, את משפחתו ואת חוליות-הקשר המקשרות בינו ובין היעול התחתון.

ידענו כמוכר גם את הכלל הראשון המשמש

לפני ימים אחדים ישבתי במשרדי וקראתי את מאמרו של מי שהיה קצין האינטליגנסי הבריטי, רוברט פאביאן, בעל טור קבוע בדיילי אקספרס הלונדוני. המאמר דן בדרכים לביעור כנופיות-הנוער בלונדון, בעיה שהיא אקטואלית מאד גם בישראל. צלצול הטלפון הפסיק את קריאתי. על הקו היה עורך העולם הזה: "מה דעתך על בריחתו של אליהו חזקיה?"

שאלת העורך עוררה בי מחשבות רבות. בתקופת עשרים השנים האחרונות, רדפתי אחרי פושעים רבים וביניהם גם פושעים שברחו ממעצר חוקי. רדפתי אחרי פושעים ערבים ואחרי פושעים יהודים, בזמן ממשלה המנדט ובזמן כהונתה של ממשלת ישראל.

חוליה למשימה מיוחדת

באחד הימים בקיץ 1953, בהיותי ראש מדור-הבילוש במחוז תל-אביב, קיבלנו ידיעה שרפאל צוברי, אחד העבריינים המפורסמים, המסוכנים והנועזים ביותר בארץ, ניצל את רשלנותו של תורן בית-הכלא בפתח-תקווה, עלה על חימת בית-הסוהר וברח. כל המשטרה גויסה לתפוס את הפושע. נקראתי מיד לראש אגף-החקירות במטה

יתחבא במקום שהמשטרה יודעת על קיומו, ושהיא יכולה להגיע אליו בכל רגע.

המודיע של פרנקנטאל היה פעיל מאד בבוקר הודיע לנו שבליה השלישי לבריחה מתכונן צוברי לבצע את ההתפרצות בפתח תקווה. הידיעות שברשותנו היו טובות: הוא הצביע על החנות, בה היתה צריכה להיערך ההתפרצות.

את ההתפרצות רצה צוברי לבצע בעזרת שלושה אנשים. לפי התוכנית היתה הכנופיה צריכה לבוא למקום-הפושע במונית, שתחכה לה בקרבת מקום ותחזור לחנות, לפי סימן שתקבל בחום העבודה.

החנות נמצאת בפסג החדש של פתח תקווה. לבית היו מספר כניסות. עובדה ש'הקלה' כמוכר על מלאכת הפושעים והקשתה על מלאכתנו. ידענו שהפושעים יהיו מודים ינים וידענו גם שבקרוב שעלול להתפתח, הסיכויים הם שהיום בדרך כלל. יכול להיירג גם פושע, ממש כשם שכדור-אקדח יכול גם לפגוע בשוטר.

★ ★ ★

מאבק בחנות הצורף

הגעתי לחנותו של הצורף לפנות הערב, יחד עם סמל פרנקנטאל. ניסיתי לא לעורר תשומת-לב מיוחדת ונכנסתי ל'חנות' כלקות רגיל, הרוצה לרכוש שעין.

כשהצורף ניגש אלי הוצאתי מכיסי את תעודת-הקצין והצגתי את עצמי. נכנסנו ל'דירתו' של הצורף, שהיתה סמוכה לחנות. סיפרתי לצורף הנדהם: "הלילה עומדים לפרוץ לחנות", והסברתי לו מהי תוכניתנו.

לפי התוכנית היו צריכים שלושה שוטרים, בפקודי, ללון בתוך החנות, כשאנחנו כגורים במחוז באמצעי הבטחון הרגילים של הצורף. שאר אנשי החוליה יחכו בחוץ בתצפית. על מנת להמתין למה שעתידי להתרחש ולעזור לנו בעת הצורך.

הצורף הסכים כמוכר. נשארת בחנות ר' חיכיתי לפרנקנטאל, שהלך לקרוא לשני

נר לרגליהם של כל אלה שברחו ושיבחו מביית-הסוהר: הבורח לא יתקשר לעולם, בימים הראשונים, עם בני משפחתו. הוא יודע שבית-המשפחה יהיה תמיד המקום הראשון עליו יפקחו אנשי-המשטרה הרוד פים אחריו.

את המגע הראשון בינו לבין העבריינים בחוץ, יקים הבורח באמצעות סוחרים ברכוש גנוב, אתם היה בא בקשרי מסחר לפני מאסרו. את מקום המחבוא, יספקו לו אלה שהיו מספקים מקומות-סתר לרכוש הגנוב, לפני מכירתו.

בהתאם לכך, חילקתי את החוליה לשלוש חוליות-משימה: סמל ליבוביץ, יחד עם שני שוטרים אחרים, איתר את בית המשפחה ועקב אחרי אשתו, אחיותיו ואחיו. סמל ברדיין, בעזרת שני שוטרים, איתר את סוחריו הרכוש הגנוב, שהיו עובדים עם צוברי לפני מאסרו ובדק את מקומות הי מחבוא, בהם היה משתמש. סמל פרנקנטאל ואני התחלנו לטפל במציאת מודיעים, על מנת לקרוב לצוברי המתחבא, ולהגיע דרכם למקום מחבואו.

★ ★ ★

הודעה של מודיע

בבוקר ביום הראשון, אחרי שריכזנו את הידיעות שאספנו אותו יום, קבענו שקיימים ארבעה מקומות-מחבוא: שלושה בסביבות תל-אביב ואחד בעיר לוד.

בהירות רבה התחלנו לאתר את ארבעת המקומות. קודם כל היינו צריכים לדעת את המצב הטופוגרפי של מקומות אלה: מספר

• כיום חבר מערכת העולם הזה וכתבה לענייני פליטים ומשטרה.

הארצי, ישרון שיף. נכנסתי לחדרו, בקומה השנייה של בנין המטה הארצי בתל-אביב. הוא קיבל אותי בלבביות, כשהיון אבהו על פניו: "שב, שטינברג", אמר לי.

שיף היה מעשי מאד: "כמה אנשים אתה יכול להוציא מהמדור שלך, מבלי לפגוע בעבודה השוטפת, כדי להצמידם לעבודה מיוחדת?"

אחרי רהור קל, עניתי: "שבעה אנשים, אדוני".

שיף רצה לדעת יותר: "יש גם מי שיכול למלא את מקומך, למשך תקופה מסוימת?"

"אין ספק, אדוני, אפשר".

עד מהרה הבנתי את פשר השיחה המוזרה. שיף פקד עלי לקחת שבעה מטובי אנשי, לעמוד בראשם ולהתמסר יומם ולילה לחי פושעים אחרי צוברי.

"אני רוצה לראות את צוברי, תוך שבוע ימים, במשרדי", אמר שיף בטון פסקני, שאין אחריו שום ערעור.

שיף, שלמד להכיר היטב את הדמויות הידועות בעולם התחתון ולמד להכיר מקרוב את נוהלי שם עולם זה, ידע מה שהוא אמר. היה לנו עסק עם איש וזה, ואמין. לצוברי היו ידידים רבים ושרשים עמוקים בעולם התחתון בישראל.

שבעה ימים היו הזמן הארוך ביותר ש' יכולנו לחכות עד למעצרו של צוברי. אם יעברו שבעת הימים מבלי שנצליח לשם עליו יד, אין ספק שלא נצליח עיד לעצרו.

★ ★ ★

ארבע הנחיות

על מנת להצליח ברדיפה אחרי פושע מועד, יש למלא אחר ארבעה תנאים ראשוניים:

- הכרה מקרוב של חוג ידידיו של הי פושע הנמלט.
- קשירת קשרים אמיצים והקמת מעגל מודיעים מקרב העולם התחתון, המקיפים של הפושע.
- סודיות הפעולה כולה.
- צוות אנשים מאומנים ונאמנים לפעולה.

סוכר וקין בו

בחיפה, עסקו פועלי הנמל בפריקת מטען סוכר מבטן אוניה. הותקפו עלידי להקות דבורים, נמלטו מן הי מחסנים בבהלה וסרבו להמשיך במלאכה. חזרו לעבודתם רק בשעות הערב, אחרי שהוסבר להם כי הדבורים ישנות ב' לילה.

★ ★ ★

חיים חדשים

בלונדון, בפעם הראשונה בתולדות ההיסטוריה הרפואית, כרעה אשה בת 75 ללדת, מתה בשעת הלידה.

★ ★ ★

על ראש הנהג בוטרת הקרחת

בבירת, לבנון, נקטה המשטרה המקומית בצעד חדש נגד עברייני תנועה, הביאה כל עבריון שנחפס ל' תחנת המשטרה, שם גולח שיער ראשו.

★ ★ ★

סמריטיו חנים

בחיפה, בעת הצגת הסרט רגוד המרגנית, בו מופיעה בריג'ט בארדו ברוקדי התפשטות, החלו הצופים ל' התפשט גם הם, אחרי שמיווג האויר באולם התקלקל, קיבלו בצאתם את דמי הכרטיס חזרה.

★ ★ ★

אורח רוצה לדעת

בקלמנו, ארצות-הברית, נקנסו שני אורחים, אחרי שהמשטרה גילתה כי השניים הציבו בדיוק לפני מארב שוטרי תנועה שלט: "זהירות, מלכודת!"

★ ★ ★

מספר המזג

בפריסבא, אחרי שאחוז צירי-לידה את מרים אהרון, 42, הובלה היולדת לבית-החולים במונית שמספרה 13-13, ילדה בדרך זוג תאומים.

★ ★ ★

שיא עולמי

בורשה, פולין, הופסקה תחרות שחיה בינלאומית, לאחר שאחד הי צופים השליך תוך לצון כריש לתוך בריכת-השחיה.

★ ★ ★

עלי להבה!

בנאנסי, צרפת, החליטה נערה בת 22 כי היא ז'אן דארק, העלתה את עצמה על המוקד עד צאת נשמתה.

★ ★ ★

ערמומיות

בתל-אביב, התלונן האורח י. כ., מרחיב ליונסקי, כי שכנתו, הגרה בבית ממול, צילמה אותו ממרפסת דירתה, שעה שהתהלך בדירתו עירום.

★ ★ ★

פצצת זמן

בלונדון, זכה האורח אלן וסט ב' תביעת גירושין, לאחר שהוכיח כי אשתו הכניסה פתק אל תוך קופסת השוקולד שנשא מתוך דירתו, עליו היה רשום: "האדם הזה הוא נשוי".

★ ★ ★

הסנדרר הזקן יחף

ביסיתיון, שט האדמירל מרקו קלאמאי, מפקד בית-הספר הימי של הצי האיסלקי, בספינת טיול פרטית, נסחב למים עלידי גל שהציף את הי ספינה, טבע מאחר שלא ידע לשחות.

★ ★ ★

שוד ושבר

בתל-אביב, רדף קצין משטרה בלבוש אזרחי אחר שודר, שניסה לבצע שוד מזויין בקולנוע צפון, נתפס עלידי אורחים שחשבו כי הוא השודר, היכוהו מכות נאמנות.

שהטיל בשעתו את חרדתו על המשטרה ביצע את השוד

השוטרים האחרים, שחיכו להוראות במקום מוסכם. שלושתם באו לחנות אחד אחרי השני. איש משכניו למסחר של הצורך הפתח תקואי לא הבחין באותו ערב בשום שינוי בהתנהגותו של שכנו. הצורך כיבה את האורות בחנותו בשעה הרגילה והגיון את הדלת, כשהוא נועל אותה במנעולים הרגילים. איש מהם לא ידע גם שבתוך החנות נשארו סגורים ארבעה אנשי-משטרה מזויינים. הצורך עצמו חזר לחנות דרך הדלת האחורית, נשאר בתוכה עם אנשי-המארב.

חוליות-התצפית, בפיקודו של הסמל ליי-בוביץ, הגיעה למקום בחצות. המודיע מסר שצוברי עם כנופיות עתידים להגיע לחנות בשעה שתים בלילה. אנשי-התצפית היו מאומנים היטב. כל אחד מהם ידע את כללי התנהגותו של כנופיות הפורצים. הם ידעו שקודם כל תורה הכנופיה לנהג המוניות לנסוע מסביב למקום כמה פעמים. רק אחר כך ירד אחד הפורצים מהמונית, שתמתין בפניה השנייה, יגש ברגל למקום-הפשע. רק אחרי שיחכו בעצמו שהכל בסדר, ושאינן איש בסביבה, ירמוז בסימן מוסכם לחבריו. תפקידם של אנשי התצפית והמארב היה קשה מאוד: היה עליהם להמתין במשך שעות שלמות בחדר-מדרגות קטן, ממול לפסגה, כל תנועה שלהם, עיטוש או שרי-עול, היו עלולים לגלות את מקום מחבואם ולהכשיל בכך את הפעולה כולה.

★ ★ ★

פריצה לבית התורכי

המודיע משה בשעתיים. במקום בשתיים, הופיעה הכנופיה למקום בשעה ארבע אחר חצות.

המונית עשתה סיבוב אחד, חזרה פעם שנייה, הגבירה את המהירות והסתלקה. לנו לא נשאר אלא לשער את הסיבה: אחד מאנשי המארב, שסבלנותו פקעה, יצא כנראה ממקומו וגילה את עצמו לעיניהם של אלה שישבו במונית.

נשארו במקום עד חמש בבוקר. כשיצאו מהחנות, החלטנו להגביר את הפעולה כדי לתפוס מיד את צוברי, שלפי כל הסימנים חזר לבצע מעשי פשע.

התקשרנו שוב עם המודיעים. שמרנו היטב על הקשר אתם, והנחינו אותם באופן קבוע בעבודתם. ידענו שהמודיע חייב להיות מכשיר נאמן בידי איש-הקשר, ושהמגע בין שניהם צריך להיות הרוק ומתוכנן מראש. פעולותיו של המודיע חייבות להיות מודריות כות תמיד אך ורק על-ידי איש-הקשר הקבוע. למחרת בערב קיבלנו ידיעה נוספת וחי-שובה מאד: "צוברי ילון הלילה במקום המחבוא בלוד, אצל יהודי יוצא-תורכיה".

ידענו שהוא עתיד לבוא למקום אחרי חצות. לפנות בוקר הגענו ללוד. סירתי את הסכיבה הקרובה לבית בו היה צריך צוברי

להתחבא. יחד עם אנשי החוליה פרצנו לתוך הבית, שעמד בתוך גרפירות קטן. בפנים הפתענו את בעל-הבית ואת אשתו. ערכנו חיפוש מקיף, אך צוברי לא נמצא שם. באחת הפינות של הגן מצאנו חבילה של בדים, גנובים ללא ספק, שרק לאחר זמן התברר לנו שנגנבו עוד באותו לילה, באחת מחנויות תל-אביב, על ידי כנופיות של צוברי.

המצב היה ברור. כבר אז לקחנו בחשבון את האפשרות שהבדים נגנבו על ידי צוברי. הסקנו מכך שצוברי בא למקום אחרי ה-גניבה, השאיר את הרכוש, אך פחד להישאר שם בעצמו. לא היה לנו ספק שנמצא את צוברי במקום המחבוא השלישי, בו יכול היה להתחבא לפי ידיעות המודיעים, בתל-אביב. כזכור לא נגענו עד כה באותו מקום.

★ ★ ★

אקרה על גוף האחות

השארתי בלוד סמל ושוטר, שימשיכו בחקירת בעל-הבית ואשתו, כדי לבדוק את מקור הבדים. מיהרתי לתל-אביב בראש החוליה. המקום נמצא בשכונת שפירא, בביתו של עבריין מועד. במהירות ערכתי את כל הסידורים: הקפנו את הבית, טענו את האקדחים.

ניגשתי לדלת הכניסה ודפקתי. מבפנים ענה לי קול-אשה מוכר: "מי זה?"

לאחר רגע ניזכרתי מי בעלת הקול: היתה זו אחותו הצעירה של צוברי, שהיתה ידועה במסירותה ובאהבתה הגדולה לאחיה.

"שטיינברג ליד הדלת", ענית לה, "הבית מוקף שוטרים. לא תעזו להתנגד או להשי-תמש בנשק. אני יודע שרפאל נמצא בפנים."

ישנה רק דרך אחת: פתחו בשקט את הדלת וצוברי ימסור את עצמו.

מקול הצעקות התעורר צוברי. הוא ניגש בזחילה לאחד החלונות והסתכל החוצה. כי-שראה את השוטרים בבגדים אורחים שעמדו בחוץ, אמר לאחיות: "פתחי לו את הדלת."

בפנים, ממצאי את צוברי לבן כסיד, יושב על כורסה, לבוש פיג'מה.

פניתי אליו: "צוברי, מסור לי את הנשק שלך."

"אין לי נשק", היתה תשובתו.

ידעתי שהוא משקר. הוריתי לערוך חי-פוש בבית. לא מצאנו דבר. לבסוף הרגשתי שאחותי יושבת כמעט בלי לזוז מהמקום.

ביקשתי ממנה לקום. כשקמה, אמרתי לה: "הוציאי את האקדח ותני לי אותו."

"אין לי שום נשק", אמרה בתמימות.

"זה לא יעזור. לא אתן לך לזוז. אני שולח להביא שוטרת שתעשה אצלך חיפוש."

אמרתי לה.

לא היתה לה ברירה. היא הוציאה את האקדח. תופי 45, שהיה חבוי על גופה תחת בגדיה ומסרה לי אותו.

בדיוק שבוע ימים אחרי שקיבלנו על

עצמנו את המשימה שהטיל עלינו ישרון שיף, הובלנו את צוברי, כלא באזיקים, אל בנין מטה המחוז התל-אביבי.

★ ★ ★

בריחה שניה

שיף חיכה לנו במטה המחוז. עוד בשכונת שפירא הספקנו להודיע באלחוט למחוז על הצלחת המבצע.

הכנסנו את צוברי אל שיף. הוא שוחח אתו קצרות, פקד להחזירו לבית-הכלא.

שיף יצא למסדרון, שם חיכו לו כל אנשי החוליה, עיפים ובלתי-מגולחים. הוא הסתכל בנו ואמר בחיוך: "כך באים לע-בודה, בלתי מגולחים?"

הבנו את הרמז. ידענו שהמפקד העריך את הפעולה ושלל המאמץ הגדול שהשקענו בפעולה במשך השבוע היה כדאי.

אולם לא היתה זו הפעם האחרונה ש-רדפנו אחרי צוברי. הוא הובא לדין על בריחתו, נידון למאסר נוסף, ריצה אותו ושוחזר לבסוף מבית-הסוהר.

באחד הלילות עצרו אנשי מדור-הבילוש של מחוז חיפה מונית, בה ישב רפאל צוברי בלחית פושע מועד אחר, גם הוא מתל-אביב. ברשות שני הנוסעים נמצאו תכשיטים, שהוברר אחר-כך שנגנבו באותו לילה מאחת הדירות על הכרמל.

השנים נעצרו. אחרי החקירה הוכנסו ל-

מקום השוד כתב העולם הזה, מנשח ברידיין, ששירת כסמל ראשון במדור הבילוש של משטרת תל-אביב ופיקד על אחת מחוליות הבלשים שתפסו את רפאל צוברי, מצביע על המנועל של חנות השען בפתח-תקוה.

בית-הכלא המחוזי בחיפה. כעבור מספר ימים, באחד הערבים, כשהכניסו האסירים את מזוניהם מחצר בית-הכלא אל התאים, השליך צוברי מזרן בפניו של הסוהר שהשיגה עליו, דילג על החומה וברח.

יוסיומיים התחבא צוברי בחיפה. הידיעה על בריחתו הועברה לכל תחנות המשטרה, וכמובן גם אל מדור-הבילוש בתל-אביב.

התחלנו בפעולה. המודיעים מסרו לנו שאשתו נראתה בלחית שתי פרוצות תל-אביביות, כשהן נוסעות לכיוון חיפה. מסרנו את הידיעה למשטרת חיפה. יותר מאוחר קיבלנו אישור לכך מהקצין קרל זינגר, ראש מדור-הבילוש במחוז חיפה: אחת ה-פרוצות נראתה בחיפה. יש לשער, מסר זינגר, שהפרוצה יצאה לתל-אביב יחד עם צוברי.

★ ★ ★

דאן נעלמה הפרוצה?

הידיעה היתה חשובה מאד. פנינו שוב לקצין זינגר, איתו עמדנו בקשרים הדוקים, וביקשנו לברר שנית את הידיעה, כדי לעמוד על מידת מהימנותה.

הוצאתי מיד אנשים לרחובות תל-אביב למצוא את שתי הפרוצות, לעקוב אחריהן כדי לדעת את מקומות-המיפגש שלהן.

בערב ידענו כבר ששתי הפרוצות אינן בתל-אביב. יחד עם זאת היתה בידי רשימה מלאה של מקומות העבודה שלהן, האנשים שאיתם הן עבדו באותה תקופה ומקומות-המחבוא, בהם היו נוהגות להסתתר מפחד המשטרה.

הציעו לי להשתמש בשיטה הרגילה של מחסומי-ביקורת בכבישים. אולם לשיטה זו היו גם חסרונות מרובים. לתל-אביב ישנן עשרות כניסות והביקורת קשה מאד. צוברי היה בקיא ומונסה בכל השיטות המשטרתיות, ולא היה לי ספק שהוא יבחין בביקורת ממרחק רב ויחליט לא להיכנס לתל-אביב. אני הייתי מעוניין שיכנס. כאן יכולת לתפוס אותו ביתר מהירות. באותם הימים שלטתי בעיר והתמצאתי בה היטב.

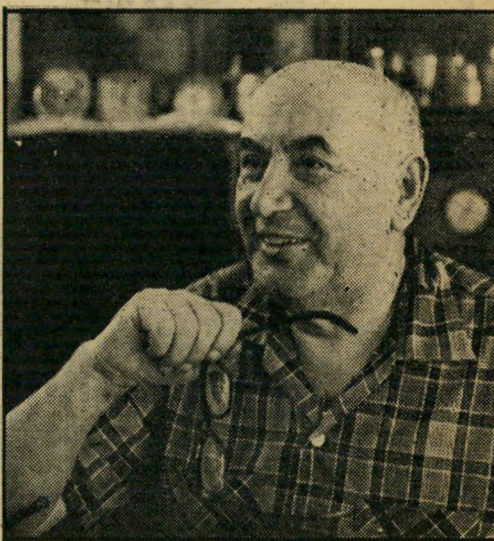
חיכיתי עד שתיים אחרי-חצות. בשתיים גייסתי בקריאה דחופה את אנשי המדור וחילקתי ביניהם את המקומות, לפי הרי-שימה שהיתה בידי, ופקדתי עליהם לערוך חיפושים מדויקים, על-מנת למצוא את צוברי.

לפנות בוקר קיבלתי במוקד ידיעה מאחת החוליות, שהיתה תחת פיקודו של הסמל משה כהן, כיום בנפה הדרומית בתל-אביב: "תפסתי את צוברי, יחד עם אחת הפרוצות."

עוד באותו יום מסרנו את צוברי חזרה ליד סוהרי בית-הכלא בחיפה.

מפקדי חוליות המשטרה שהשתתפו במיבצע תפיסתו של צוברי, מתייעצים באחד מבתי הקפה בתל-אביב בערב שלפני המארב בחנותו של השען בפתח-תקוה. מימין: דוד ליבוביץ, זאב שטיינברג, מנשה ברידיין.

היה לי מזל: מחזיק השען יוסף ברקוביץ, בתיכור במארב. זו היתה הפעם הראשונה והאחרונה שישנתי בחנותו.

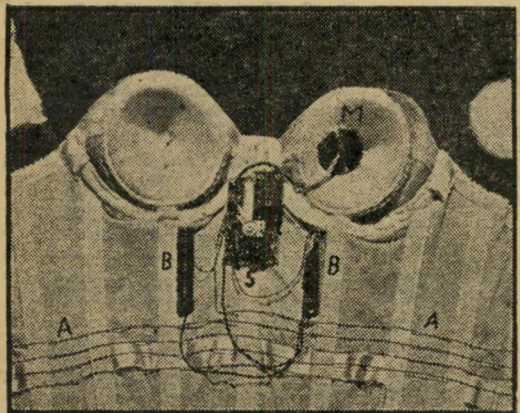
לעולם אין לדעת

או: אל תסתכל בקנקן. ואל תסתכן במה שיש בו

לא רק אוצרות טבעיים חביבים תמיד בחזיתיה של אשה. בתמונה זו, ישנו מכשיר-האזנה משוכלל, המביא תועלת רבה לשירות מסויים. האות M מסמנת את המיקרופון, S הוא משדר למרחק של 200 מטר, B הן שתי סוללות הפועלות כשמונה שעות. A היא האנטנה. על האשה הנישאת. מכשיר זה, רק להפעיל מראש את המיקרופון, ולא לעשות יותר דבר, פרט מאשר לעניין ולהביא את בן-זוגה ליד כן שידבר. השיחה משודרת למרחק של 200 מטר, שם היא מוקלטת על פסקול של הסוכן השני, היושב לרוב במכונית.

מקצוע קל ופשוט, מה? את לובשת שמלה חשופה והדורה, יוצאת לבלות בחברת טיפוסים שונים בכל פעם, כשכל הזמן מקננת בך הרגשה שאת צופנת סוד בחובך.

כל מספר זוכה

רוצה לקבל מזכרת מהולנד? כתבי אל (1038/43).

...אני נמצא עתה בניכר, בארצם של ההולנדים. אולם על אף המרחק הרב בין הולנד וישראל — מגיע אלי העתון שבוע אחרי הופעתו בארץ, ומשמש יומן ואספקלריה מהנעשה בארץ.

...עלה על דעתי לכתוב לך פשוט כדי שאוכל לקבל לעיתים קרובות יותר מכתבים מן הארץ כתובים עברית. כמובן שלאחר שובי ארצה באמצע נובמבר, יוחלפו המכתבים בפגישות... כל נערה שתכתוב, תזכה במזכרת מהולנד או מדרכי חזרה לארץ — אני מתכוון לבקר בכמה וכמה ארצות מעניינות.

...על עצמי לא אכתוב, פרט לכך שאני סטודנט בן 23, האוהב לבלות ולהתכתב עם נערה בגיל 19-17 שתדריה המודה וכו'. מאחר והנני מאותם האנשים שאינם עושים עסק בעצמם — נמצא כאן גם חברי שהינו בעל תכונות סטודנטיות דומות, והמכתבים שיגיעו יוכלו לשאת גם שתי חתימות.

★ ★ ★

הוא נתן לי גוד טיים, שמעתי נערה אחת באוטובוס מספרת לחברתה. לא יעלה, על דעתה, למשל, לומר, בילינו בנעימים. זה נתן לי רעיון. מה דעתכם לשחק משחק מלים? לקחת ביטויים לועזיים ולתרגם אותם מילולית. כמו, למשל, ספסץ פנימה, ילד זקן, drop in, old boy לרוץ צמח, to run a plant ישבנים למעלה bottoms up אני דרך I'm through.

★ ★ ★

זה הכל

זה, אני משערת, מה שנחשב לענין, לא? (1038/44): «ובכן, מה רוצות שתי נערות בנות 17? התשובה מיותרת, לא כן? אשר לעצמנו: הגנו תלמידות, אחת מרמתגן, שנייה מתלאביב. מה עוד? זה הכל, בינתיים».

★ ★ ★

צנחן קיבוצניק

«בניגוד למקובל בשורותינו», אומר (1038/45), שהוא צנחן קיבוצניק, «מעוניין אני להכיר בת עירונית». אם בת 17-18? מתגוררת בין תלאביב ונתניה ומשתגעת אחרי צנחנים? קדימה! אך אל תנסה לראות בו, מתרה הוא, מין יצור מגוהץ ומצוחצח. אין הוא יפה תואר במיוחד. מין יצור מגוהץ, מבריק ומצוחצח. אין הוא יפה תואר במיוחד.

ציפור קסנה לחשה לי ש...

חנה מרון, האשה שאני אוהבת, נושאת אתה בתיקה תמיד בגדיים ומגבת. «במקרה ויתקוף אותי החשק לקפוץ לבריכה», אומרת היא... הכוונה, כמובן לבריכה התלי אביבית, ובהיותכם שם תוכלו גם לראות, פרט לכל נערות הזוהר התלאביביות, גם את השחקן רפאל קליצ'קין, שזחה במרץ עשרות פעמים הלון ושוב בבריכה.

הבדיחה האחרונה המתהלכת בתלאביב: נכנס קצין שריון לבית-קפה, מקבל מיד המלצר את הקפה שהזמין, יש כבר סוכר? שואל הוא. «כן», משיב הלה, «אבל התחמושת טרם הגיעה».

אכתדיון ארותי

שרה קוטובסקי, ירושלים: ההובי שלך אולי משעשע אותך, סחתיין! אך אני חוששת שעלי לאכזב אותך. אין לי צל של מושג על מה את מדברת. ואם את כללית מתמחה בהתחקות אחר כתובות, מדוע, איפוא, כתבת לי לפי כתובת המערכת ולא הביתה? אין לי דבר נגד בנות ובני ירושלים, אך גם לא בעדם. לא היית צריכה להדגיש בשלושה סימניקריאה שאת ירושלמית. הייתי מאמינה לך גם בלי זה.

בנימין פויררשטיין: מצטערת, חביבי, אינני מתכתבת עם כל מי שרוצה להכיר אותי. חוק מזה, אינך השנתון שלי. אגב, לא ציינת את כתובתך בגוף המכתב. עשה זאת, ואפרטס מודעה בשמך.

★ ★ ★

הרגעים היפים

כלום יש משהו חבוב יותר מאשר נחלאי פיוטי (1038/41)? «שמים כחולים ובהירים, שדות נרחבים, ירוקים וחומים. תלמים משחירים לאורך, עבודה תוך חדות יצירה. שירה, ערב החי על הדשא».

«כן, ודאי מתארים לעצמם בניהעיר, ובמיוחד בני תנועתהנוער, את החיים בנחל. אידיליה».

«אך המציאות שונה במקצת: חום צורב, זיעה קולחת, עבודה מעייפת וקשה, לעתים — משבת. כלים לרחצה. ובל, התוכל בת בגיל 17-19 להנחיל את מספר הרגעים היפים הללו על ידי שיגור מכתביה?»

«התוכל היא להיות חיפאית, כדי שתתאפשר פגישה עמה בזמן החופשות הבודדות?»

«על מה תכתוב? — «הכל», היינו: קילנוע, ספורט, ספרים, מוסיקה וכד' — לא על כך».

«על הכל — על מחשבותיה והגיגיה, על רעיונותיה, על התלבטויותיה, על כל אלה».

«כיצד תכתוב? — לא כמצאת אנשים מלומדה. לא מתוך רצון למלא את הדף בכתוב».

«אלא בכנות, בגלוי, בלא לב ולב, ללא הסתר דבר».

★ ★ ★

עניינים, רגליים, חושים

(1038/42) פונה בקריאת ס. או. ס. היא רוצה חבר. רגע אחד. לא סתם חבר, אלא אחד המתכוון לנסוע בעתיד הקרוב לאירופה ומעוניין בחברה לדרך. נדמה לה, אומרת היא, שאפשר ליהנות יותר בשניים. במכתבים שיכתבו זה לזה, מציעה היא לתכן תוכניות משותפות ולהחליף רשמים ודעות.

על זה שיעצ — עצמו להיות: «בעל רגליים חזקות לטיולים ברגל — באם יהיה צורך. עניינים פקוחות לראות את היפה, וחושבים דקים לקלוט אותו. כמובן גם חברותי».

היא מורה, 24, והושבת עצמה מתאימה בהחלט לבחור כזה.

«רוחי, עזרי לי», מסיימת היא את קריאתה, «כי אני פוחדת להיות בודדה בעולם הרחוק».

כמה נוגע ללב.

★ ★ ★

נשמע מפי טפסעשרה: «אנילא מאמינה באמונות טפלות. זה מביא מזל רע».

גלידה תלמה

חזקים הם קשרי אהבה

והם עלולים להתחזק על-ידי החלפת צלומים שצלמתם לבד. הצלומים מסוגלים יותר ממכ-תבים להביע געגועים ואהבה. גם אתם מסוגלים לצלם יפה. הדרכה תקבלו אצל

פוטו-בדנר
חיפה, רחוב החלוץ 30

פקידים!

תלמידים!

סטודנטים!

הרשמו עוד היום באולסן גרג' לקורס הדו-חודשי (2 x שבוע) ל-

קצרנות

עברית ו/או אנגלית

בת"א: אצל ח. בריקמא, גורדון 5.

בחיפה: בייס, «במעלה», החלוץ 13.

הצלחה מובטחת!

שריחקלאות לוז (מרכז) וראשיהממשלה (שמאל) בחתונה עין-חרודית בנוסח העליה השנייה

באידיש - מספרים רכילות

הסוד שעיתוני השבוע לא גילוהו: אותו פרופסור האוניברסיטה ששלח לשרהאוצר לוי **אשכול** מכתב גדוש התמרמרות על האגרה החדשה בת 150 ל"י על היתר-היצאה, הוא פרופסור מישראל לדרום-המומחה לקבלה, אשר הוציא לא מזמן את ספרו הגדול על שבתי צבי ותנועתו. ה"לוצצו מכריו באוניברסיטה: "פרופסור ש"לום מומחה יותר לקבלה מאשר לנתינה!" . . . התנגדות חריפה להצעה כי ח"כ הפועל המזרחי **יצחק רפאל** ישתתף במשלחת הפרלמנטרית מישראל לדרום-אמריקה נילה לא מכבר יושב-ראש הכנסת **יוסף שפרינצק**. נומק שפרינצק: "בדרום אמריקה מדברים היהודים אידיש, ואידיש היא שפה נוחה מאד לדבריי-רכילות!" שפרינצק היה כה תקיף בהתנגדותו, עד כי איים להתפטר מתפקידו כיושב-ראש הכנסת, אם התנגדותו לא תתקבל. רפאל לא נסע. . . ח"כ הפועל המזרחי **מיכאל חזני**, שנראה השבוע קונה עפרונות ומחברות בחנות לצרכי-כתיבה בפתח-תקוה, הסביר לחנני: "ממחר אני מתחיל ללכת לבית-הספר!" בית-הספר שאליו התכונן חזני הוא סמינר מיוחד לחברי ועדת-הכספים של הכנסת, המתקיים בסניגין בחיפה, בו שומעים החיילים הרצאות בענייני משק וכספים מפי פרופסורים וכלכלנים. . . בחתונת בתו של ח"כ מפא"י **שלמה לבאי** בעין-חרוד, נראה ראש הממשלה **דוד בן-גוריון** חבוש כובע קאסקט שטוף, בנוסח העליה השנייה . . . פקיד הסוכנות נאחזים וטוענים, כי לאחרונה הנהיג הגובר החדש של הסוכנות, **ד"ר רב יוסף**, פיקוח חמור על פריטי ההוצאות הקטנים של המשרדים, והוא מקפיד על-כך שישתמשו למשלוח מכתבים

במעטפות משומשות, וכי לא ינצלו את הסלפונים לשיחות פרטיות. טוענים הפי קידים: "הוא העביר אלינו את שיטותיו מימי היותו שרהקיצוב!"

★ ★ ★

בעברית - מדברים רעות

חמישה ימים לפני הצגת הבכורה של שולמית בתיאטרון אהל, נראה במאי ההצגה, **משה דלוי**, כשהוא רוכש כרטיס (במ"ח 4.5 ל"י) ונכנס לחנות בהצגת שולמית בתיאטרון דורה-מי. . . לאחר הצגת הבכורה של שולמית בדורה-מי, התכנסו השחקנים במצב רוח מרומם סביב שולחן ערוך בקפה נסית, ביקשו את **שושנה דמארי**, כוכבת ההצגה, להשמיע להם שוב משירי האופרטה. שוטר שעבר במקום ניסה להשתק את הזמרה, בטענה כי השעה מאוחרת והרעש מפריע לשכנים. הוא נענה מיד על-ידי אחד השכנים, שעמד והיטה אוזן קשבת לשירה: "להיפך! בשם השכנים אני מודיע לך שאנחנו מוכנים להאזין לשירה של שושנה דמארי עד הבוקר!" . . . הצעה מקורית השמיע השבוע הסופר **יגאל מוסיונזון**: להקים מועדון שיקבע כלל לעצמו לכנס את החברים פעם אחת בשנה ליום שלם, בו ידברו אך ורק טובות על אנשים אחרים. "אנחנו מתרגלים יותר מדי לדבר רעות אחד על השני" טען יגאל. "יש להפוך את הסדר הזה לפחות ליום אחד בשנה. . . סופר המתח הצרפתי **ז'ורז' סימנון** הודיע השבוע לשלטונות מטה-הכנסה האמריקאיים כי הוא מסרב ל"שלם 45 אלף דולאר, הנדרשים ממנו כמס על ההכנסות מהפצת ספריו בארצות-הברית. "בסכום הזה" טען סימנון, "אתם תרכשו ארבעה קאדילאקים חדשים למען מלך ערב **סעוד** — ואני אינני רוצה לתת לו מתנות!"

כרמל מזרחי

יקבי ראשון לציון וזכרון יעקב

הפתעה גדולה בארץ! מומז מקיים

בפעם הראשונה בארץ מבחן ארצי לגילוי כשרונות צעירים וצעירות בכל השטחים והמקצועות

1. זמרה ושירה מכל הסוגים ובכל השפות.
2. ריקוד — בלט, ספרדי, סטפ, רוק, צ'צ'ה וקליפטו.
3. במה — משחק, קריאה ודומה.
4. חיקויים.
5. נגינה — על כל הכלים.
6. פנטומימה.
7. אקרובטיקה.
8. שריקה.
9. קוסם והיפנוט.
10. קומיקאים ועוד מקצועות אחרים.

לאחר המבחן הזוכים ישתתפו במצ"ד גדול באחד האולמות הגדולים בארץ, בנוכחות ועדת שופטים, אנשי קולנוע, תיאטרון ואמנים ידועי שם. על כל משתתף(ת) לשלוח את כל הפרטים: שם, גיל, כתובת, תמונה וכשרונה לפי הכתובת: תל-אביב, רחוב הרצל 63, עבור מומז, גילוי כשרונות, עד לתאריך 10.9.57 (מ.)

אוסטרליה אנגליה ארגנטינה

אלה הן רק שלוש מתוך עשרים ושתיים הארצות אליהן נשלחים מדי שבוע מנויי חוץ-לארץ של "העולם הזה".

פסוקי השבוע

- **הממונה על הכנסות המדינה זאב שרף**, לפני צאת ספר-הנישומים החדש: "ישראל היא המדינה היחידה בה יש הכרח לבדוק 100% של הצהרות מס-הכנסה, ואחוזי ההברחות בה הוא הגבוה ביותר בעולם."
- **ח"כ אלמוזג**, על האגרה של 150 ל"י שהוטלה על היתר-היצאה: "זוהי אגרה שסופה הגירה."
- **ח"כ מפא"י משה שרת**, בכנס פעילי קליטת-עלייה של מפא"י: "לישראל ישנו פאטנט אוניברסאלי לשלושה מוסדות המייחדים אותה: משאר אומות העולם: המעברה, האולפן ומונח הכנסת."
- **שרהאוצר לוי אשכול**, בבקשו השבוע במספרה בכיכר דיונוגוף בתל-אביב כי יניחו לו להתפטר בלי תור: "סוף-סוף, זהו המקום היחיד שבו אחרים מגלחים אותי."
- **חבר הנהלת הסוכנות זלמן שז"ר**, בהסבירו מדוע יצא לנופש על שפת-הים: "אחרי ים-החיכותים בוועד-הפועל הציוני, בקונגרס למדעי היהדות ובכנס היהודי העיוני — אני זקוק לים ממש."
- **ראש המשלחת הצרפתית לישראל ז'אק סופטל**, בשוכו לפאריס: "חשבתי שהישראלים יתנו לי לנוח לפחות בימי השבת שלהם, אבל הם העבידונו בפרך גם בשבת, ודווקא נגד זה לא הפגינו הדתיים."
- **העיתונאי שאול הון**, על המשקאות הקייזיים: "כל המרחה — הרי זה משוכת."
- **הסופר יעקב פיכמן**, בהתנצלו על אייכולתו לערוך ביקורים: "כנראה שהגליים שלי נרשמו בהסתרות הפקידים — הן עובדות רק ארבע שעות ביום, וגם זה בעצלתיים."
- **הקומיקאי ג'רי לואיס**, על הסרט מזחמה ושלוס, שהפקתו עלתה 9 מיליון דולאר: "בימינו, סרטים על מלחמות עולם יותר מאשר המלחמות עצמן."

(המשך מעמוד 7)

כך, כן. יש הרבה יהודים ברוסיה, אם כי לא כל כך הרבה כפי שאפשר לחשוב מתוך ביקור ראשון במוסקבה.

הוא התעניין לדעת מה סיפרו לי היהודים הרבים, המצוטטים סביב המשלחת הישראלית. כאשר סיפרתי לו כי רובם טענו שקשה להם בברית-המועצות, וכי הם חוששים מפני התפרצות אנטישמית חמורה באחד הימים, השיב סמיון אברמוביץ' בתגובה: "המורה: כן, אבל הם עצמם אשמים בכך. וגם אתם, הישראלים, אשמים שהגענו למצב כזה." הבעתי את השתוממותי. ההיסטוריה מלמדת כי המהפכה הסובייטית הביאה ליהודי ברית-המועצות מתנה יקרה — הנופש. השפה היהודית שיגשגה והוכרה כשפה רשמית. הממשלה הסובייטית אפילו רצתה ליצור רפובליקה יהודית עצמאית. אבל כל זה לא עזר. יתכן כי לא ידענו לשמור על המידה הנכונה ועברנו מקצה אחד לשני. רבים מאתנו רצו לשכוח את יהדותם, אבל העובדה היא כי יהדות היא לאום ואין להתכחש אליו. אין גם צורך להתכחש אליו. היינו יכולים בהחלט להתקיים כאן כלאום יהודי, בין לאומי ברית-המועצות האחרים.

את מכת המוות לתרבות האידישית בברית-המועצות, לדבריו, נתנה דוקא מדינת ישראל. "ניסיתם מן הרגע הראשון לספח אותנו אליכם, ולזהות את שאיפותינו לשאיפותיכם. הפכתם את התרבות האידישית לגשר בינינו לבינכם. גשר מסוכן. השלטונות כאן הורסו אותו. עד כמה שכווא לי הדבר — היה זה צעד מוצדק. והתקפות האחרונה שלכם על מצרים תוכיח זאת! כי פלישה זאת היתה הוכחה חותכת שמדינת ישראל אינה אלא בובה מסוכנת, המכורה לחלוטין לאימפריאליזם. אתם אפילו חולתם להיות יהודים. כי מה שאדם עושים לערבים מנוגד למסורת היקרה ביותר של העם היהודי — מסורת של צדק ושל הומאניות. אתם פשוט סכנה לשלום העולם. אסור לתת לכם לפעול כך!" הקצין דיבר עתה בלהט. מתוך התרגשות רבה. כשהתקפתם את מצרים. בשותפות עם אנגליה וצרפת, גרמתם ליהודים רבים כאן זעזוע עמוק. אני לא אסתיר מפניך שהייתי בין המתנדבים שנרשמו ללחום לצד המצרים. ולא רק אני. חיילים יהודים רבים מהגדוד שלי התנדבו גם כן!

★ ★ ★

בכיתו של הפרופסור

את הניתוח הבכיר ביותר של מצב יהדות ברית-המועצות שמעתי מפי אדם מכובד מאד. אחד ממכרי הצעירים, סטודנט השנה החמישית לרפואה, לקח אותי לביתו. היה זה בית נאה ביותר, באחד הבניינים החדשים ביותר של מוסקבה, ומלבד שני חדרי כולל גם נוחיות ואמבטיה. האיש אשר בפניו הוצגתי נאסר תואר מכובד מאד, חבר האקדמיה למדעים, אחד המוסדות העליונים של ברית-המועצות. הוא היה בן 65, כסוף-שיער, איטי ורועג. אקרא לו כאן "הפרופסור". "שמעתי על בואה של המשלחת הישראלית", פתח הפרופסור בצרפתית מצוחצחת, "וביקשתי מידי הצעיר שיקשרני עם אחד מכם."

הפרופסור היה גבר צעיר ויפה עם פרוץ המהפכה הסובייטית. אביו ישב בעיירה אוקראינית קטנה ואילו הבן הצליח להתקבל באוניברסיטת פטרסבורג, בזכות ציוני הגבוהים בלימודים. "לאבי היה אסור לעזוב את תחום המושב", סיפר לי. "עשיתי יהודי יכול לנסוע לכל פינה בברית-המועצות. אני מעז לומר כי מצבנו הכלכלי נוח מאד ומבחינה אובייקטיבית אי אפשר להכחיש את העובדה כי המהפכה הסובייטית נשאה עמה הרכה רבה ליהודי ברית-המועצות."

"בבת אחת נפתחו לפנינו כל הדלתות. אני יכול לדבר על כך מתוך ניסיון אישי. כי חייתי את התקופה הזאת. היתה לנו מסורת ארוכה של השכלה ורצון ללמוד. מילאנו את אולמי האוניברסיטות ומכוני הלימוד הגבוהים. הפקידים הגבוהים היו כמעט כולם יהודים. חוקי הממשלה הסובייטית הגנו עלינו מפני גילויי האנטישמיות המסורתית של האוקראינים והרוסים הלבנים. תוך דור אחד הפכו היהודים מרוכלים, חנונים ואנטיביונים לפקידים, אנשי רוח ואנשי המקצועות החופשיים. היו אמנם שלמדו מלאכה ונהיו לפועלים וחקלאים. אבל הם היו מעטים מאד. מבחינה היסטורית נפתח לפנינו פתח אדיר. שקרא לכוחות אינטליגנטיים, והודרנו להיכנס בו. באופן הטבעי ביותר מילאנו את החלל הריק בעולם התרבות, האמנות, המדע והטכניקה. כיום מרוכזים למעלה ממחצית יהודי ברית-המועצות בערים הגדולות. במוסקבה יש חצי מיליון. בקייב — 200 אלף. בלינגרד — רבע מיליון." הוצעו הראשון, לדבריו של הפרופסור, באשר החלו זורמים מן המכללות והאוניברסיטות עשרות אלפי מהנדסים, רופאים ומדענים של הדור הצעיר הלא-יהודי. הם גילו שהם יכלו להתקדם עד לשלב מסוים — הלאה היה המקום הפוסט-עליוני יהודים. כשם שפעם קינאו הסוחרים הגויים ביהודים המשגשגים, כך החל המצב החדש יוצר קינאה ושינאה ליהודים בקרב האינטליגנציה. "אבל לא היינו מודאגים במיוחד. האמנם שעם כל היותנו יהודים הרי אנו בראש וראשונה אזרחים סובייטים — ולא סתם אזרחים. כי אם אזרחים מועילים ויצרניים. דחקנו את החששות המעורפלים לקרן זכות והמשכנו לחיות ולעבוד."

עד אשר נודע על חיסול הסופרים היהודיים ועריכת המשפט המבוים נגד הרופאים היהודיים. "לא יכולנו יותר לעצום עין. מפלצת השואה ליהודים הרימה את ראשה בשאגה אדירה. מתוך חצר הקרמלין עצמו. חיינו תחת סיוט גורא. מותו של סטאלין הפסיק אמנם את המסע הנורא בראשיתו. אבל אחרי רעידת האדמה הזאת, איננו בטוחים כל כך בקרקע שמתחת לרגלנו. אנחנו יודעים שהחוק עדיין מעניש מעשים אנטישמיים; שמצבנו הכלכלי טוב; שהתקופה הליברלית יותר שלאחר מות סטאלין הביאה במרוצת הזמן גם לחידוש החיים התרבותיים האידישיים. אבל כל זה לא מספיק לנו."

★ ★ ★

שבע שנים בסיביר

מה היא עוצמת הסיוט הזה, הסביר לי גבר שנראה כבן 65. אך למרות פניו הצמוקים ושערו הלבן, לא היה אלא בן 45. "את זה", אמר בהצביעו על גילויי הזיקנה, "קיבלתי בסיביר." הוא נשלח למחנה מעצר לפני שמונה שנים, מכיון שהתכתב עם קרובים בישראל. הוא נחקר ארוכות על-ידי המשטרה החשאית ולבסוף נידון לשבע שנות עבודת פרך. עתה הוא מהלך בתקופה אחת: לעלות לישראל. פעמים כבר ביקש היתר יציאה, פעמים נענה בסירוב. "אני אבקש עוד ועוד. יכול להיות שזה יוביל אותי מחדש לסיביר. אבל לא איכפת לי כבר. אני לא יכול לחיות כאן יותר. אני רוצה לחזור לעמי." אם כן, מה הסיכויים שנותרו ליהודי ברית-המועצות לעלות לישראל? כיצד רואים הרוסים עצמם את הבעיה היהודית? הפניתי את השאלות האלה לאחד המלחים הרשמיים שצורפו למשלחת הישראלית במוסקבה. תחילת ניסח להתחמק. "זאת היא שאלה סובייטית פנימית. ואני לא חושב שהיא נוגעת לעיוני הפסטיבל." אך לבסוף הסכים לענות: "קודם כל, נדמה מהתגובה היהודית לביקורכם כאן. מעולם לא היינו מעלים על דעתנו שהתיה הפגנתיות נסערת כזאת. אני אישית מתחיל עכשיו להאמין שיש לנו כאן בעיה יהודית רצינית מאד. הרי סוף-סוף, מדינת ישראל איננה כל כך אהודה על ממשלת ברית-המועצות, בגלל מדיניות הממשלה הישראלית, המשרתת את האימפריאליזם המערבי. בכל זאת באו עשרות אלפי יהודים — בגלוי — לברך את נציגי אותה מדינה בלתי-אהודה. אתה לא יכול לתאר לעצמך מה פירוש הדבר כאן..."

התופעה הזאת בוודאי תחייב, לדעת בן שיחי, מחשבה רבה במוסדות השלטון. הוא לא הסתיר את העובדה שרוסים רבים נוטים עדיין לחשוב על היהודים באותם המונחים הפסולים של אבותיהם מלפני המהפכה. "יתכן שגישה זו תלך ותתמיר, ביחוד אם יתעורר הרושם שהיהודים קשורים יותר למדינת ישראל מאשר מולדתם. אני גם רוצה להגיד לך שזה יעורר כל מיני מחשבות אצלנו, אם אמנם נוכל אי פעם לעכל את היהודים. ואז יתכן שלא תדיה לנו ברירה אלא לתת להם לעזוב. אני לא יודע אם זה יהיה לטובתם — אבל זה עלול בהחלט להיות לטובת החברה הסובייטית. כי כזה נפתור את הבעיה היהודית."

הוא נרתע לרגע קט מגילוי ליבו וסיים: "זאת היא דעתי האישית לגמרי. ובכלל — כל הדבר הזה תיאורטי לחלוטין. אילו היו לנו קשרים הדוקים עם ממשלת ישראל, אילו היה שם משטר ידעתי לנו ולתנועת השחרור האנטי-קולוניאלי של הערבים — יתכן מאד שהיו מרשים ליהודי ברית-המועצות לעלות. אבל במצב הקיים קשה להניח שיקרה דבר כזה. כי היהודים שלנו הם בכל זאת נכס יקר — בשבילנו ובשבילכם כאחד."

תשבץ העולם הזה 1038

8	7	6	5	4	3	2	1
			11	10		9	
	16	15		14			13
	20		19		18		17
		24	23		22		21
	30		29	28	27	26	25
	36		35	34	33	32	31
	41			40	39	38	37
		46		45	44	43	42
			50		49	48	47
				53		52	51
				55			54

- מאונך: 1. ירק; 6. מאה בריבוע; 9. מזון; 10. בירה; 12. אירופאית; 14. מטפל בפרות; 15. היטל; 17. ממנו ראה משה את הארץ; 18. שם פרטי, נקבה; 20. עיר; 21. יעקב; 22. בלי ראש; 23. שרות ממלכתי; 24. מייבאים אותו; 25. על-מנת להוריד את המחירים; 26. מה שהמש-טרה פותחת נגד עברייני; 27. מס-פוא; 29. וזה עם ביקור אצל רופא שיניים; 31. מלת קריאה; 33. בכל כיור; 35. חמטין; 38. מנה בארוחה; 40. בטן; 41. מלת ברירה; 42. כלי בשחמט; 44. שיחה בין שניים; 46. "... ורוכבו רמה בים!"; 47. יין שרף; 49. אגוז; 50. אבן שואבת; 51. תוצרת בית-חרושת ויטה; 53. אגף ההדרכה; 54. בית-חרושת למור צרי-מזון; 55. עורר-דין המאשר מס-מכים.

- מאונך: 1. מוסיפות טעם למרק; 2. צורה נסמכת של פשתים; 3. רב; 4. זר שהתיהד; 5. מזון לדיסה; 6. שר; 7. אצבע הרגל; 8. ירק; 11. כורם; 13. ירק; 14. מדור בהעולס הזה; 16. ענף; 18. על כל צוואר, בכל זאת; 19. רבית מופרזת; 24. "... לשועלים ולא זנב לאריות!"; 26. חברת תעופה; 28. מזון מרוכז; 30. שם משפחה שכיח שפירושו חום בגרמנית, בן-כוח בעברית; 32. פרח; 34. שם פרטי; 36. עיר אמריקאית; 37. חיה צפונית; 39. אקדח; 43. לשווח; 45. יוצר כרס; 46. השתחווי; 48. בו מצליפים; 50. החפז; 52. אל; 53. בצורה לא מהירה.

סרטים

שירת הברבוריטה

אש עזי ארמות (ארמון, חיפה: אר-צות'הברית) הוא מאמץ נואש להצדיק את קיומה של כוכבת-מזדקנת ריטה הייחורט כי אשה עלי אדמות. זהו נסיון שנדון מראש לכשלונו, ממש כאילו אמרו מפיסקר-הוליווד להעלות כיום את גרסה גרבו בסרט, לצידו של אלביס פרסלי. כי גם האפור ההוליוודי די ושקרי המצלמה אינם מצליחים להסתיר את העובדה, שריטה היא אשה באה בימים, שמצחה חרוש קמטים, לחייה שקועות ועיני ניה עייפות ובעלות מבט זיקנה. מכל פארה של כוכבת הייחורט בעבר שרדו רק קול אירוטי, וגוף מהפנט, כל עוד הוא נתון בבגדיים שחור וארוך מראשית המאה. רק בקטע אחד, חסר כל קשר לעלילת הסרט, בו מפתלת ריטה את גופה לקצב הי קליפטו, יש דמיון כלשהו למה שהיתה ריטה אי פעם. מלבד עובדה זו, זהו סרט עשוי לא רע, במידה שסרט הוליוודי כל-שהו עלול להעשות לא רע.

למרות סטירות הלחי המצללות שקיבלה ריטה בשעתו מגלן פורד בטרניגיד (היה זה

ריטה ב"אש עזי ארמות"
סטירות הלחי לא הפחידו

בטרניגיד וגילדה), הטריחה ריטה, הוקנה את עצמה פעם נוספת לאי זה, כדי לשיר את שירת הברבוריטה שלה. **סכין, צלב וקוניאק**. כאשה שבעת גברים ותלאות, היכולה לרכוש לעצמה הכל מלבד דרכון, עולה ריטה על ספינתם של שני מכריחים אמריקאיים, כדי שבירחיה ל-אי אחת. בדרך מתרחש, מה שהיה מתרחש בכל מקום שם היו שמים את ריטה לבד בחברת שני גברים (גבר שלישי, כושי, אינו נלקח בחשבון מסיבות דתיות).

בתום המסע מחליט המברית עדין הגפס (ג'ק לימון), לרחם על ריטה ולשאתה לאשה, מה שמעורר את זעמו של המברית גס הי נפש (רוברט מיצ'ם). האחרון מסגיר את ידיו לזיוי שוטר-המכס, ואת עצמו לזרועות תיה המפתות של הוקנה הגיניגית. נוכח מעשה שפל כזה מחליט ג'ק לימון, למרות עדינות נפשו, לרצוח את חברו שבגד. כאן מתערב הגורל. לפני שליומן מספיק לעלות על החוף חמוש באקדה, מתנגשת אניתו, ו-מכל צאתה עולה בגורלו של לימון דחקא, להיקבר תחת מפותל של אדני ברזל, שאינה מזיקה לגופה, אולם משאירה אותו רתוק לאניה העולה באש, העולה בכל רגע ל-תפוצץ כשתגיע האש למסען הריגומי. מחציתו הטובה של הסרט מתחילה מרגע זה. הייחורט ומיצ'ם נעלמים. נשאר רק ל-

מון הקבור, כשצי ארצות-הברית ורופא דתי מנסים להצילו. לבסוף, הם מתייאשים, שול-חים את האניה הנוצרת ללבנים, כשבתוכה נמצא לימון, מצויד בצלב, סכין ובקבוק קוניאק. מה שמתרחש אחר כך, שייך ליסוד ההפתעה ולמוסר-ההשכל ההוליוודי שלעולם לא יחסר.

הפלא הגדול הוא שלמרות כל זאת גש-אר הסרט, שתסריטו נכתב בידי אירחייג ("כפירי אריות") שאו, סרט מרתק.

במקלע. בופץ ובחיל

יורשים גירלתי (חן, תל-אביב, ברי-טניה) היא קומדיה אירית, גרושה טיפוסית איריים, בדירת איריות וסוסים איריים. מעשה בבעל אחווה, גרל זקן בדימוס, ש-בשנת ה-82 לחייו מדלג עדיין בעזרת סוס על ככשולים. מובן שזה היה הדילוג הי-אחרון בחייו. לצערם של בני אחוותו ואנשי כפרו נפטר בעל האחווה טובי-הלב, בחלקו נדבות על ימין ושמאל.

אחרי ימים מספר מופיע יורשו של בעל האחווה (דוד ניבן), הולל שחצן, שכל מס-רתו לסחוט את לימון האחווה עד תומה, להשאיר את הקליפה ולהסתלק. הוא יורד לחייהם של בני הכפר, גובה מיסים שלא שולמו ולוחץ לתשלום חובות.

בני הכפר מחליטים כי הפתרון היחיד לסיבלם הוא לרצוח את היורש. הם מפילים גורל במסבאה, מי ירצח את בעל האחווה החדש. אולם מאחר שהגורל עולה בידו של ביש גאד, מחליט כל אחד כשלעצמו שהוא ירצח את היורש.

מחתרת שלומיאליה. דוד ניבן עוז-גב על איבון דה קרל, שהוקנה והשמינה מאז נראתה על גבי הבד, אינו מבחין כיצד נרקמת מחתרת כפרית באחוזתו, לעומתה נראות כל מחתרות ישראל כאגודות חובבים. בני הכפר באים לרצוח את היורש מי בתת מקלע, מי בחומר נפץ, מי בחיל שיערוף את ראשו ומי בדמות מפחיה שתזעזע את ליבו של היורש ותמיתו.

במקום להרוג את היורש, הם מפחידים זה את זה ומסתבכים בתכניותיהם. אולם הם מצליחים לבסוף למנוע מהיורש להצית את אחוזתו כדי לקבל עבורה את דמי הי-ביטוח, ולסלקו מהכפר, כשהוא נושא עמו שתי מזוודות ואיבון דה קרל אחת.

מריו שמפי, במאי איטלקי שהתמחה ב-כניסה לעורן של קומדיות בריטיות, עשה מלאכה אמונה גם ביצירה קומית משעשעת זו, העשירה במצבים מגוחכים. יותר מגור-חכים מהמצבים הם השחקנים עצמם, מיטב ליצני בריטניה המוצאים כר נרחב להש-תולל בעלילה המבדחת.

יומן החדשות

ניתוח קיסרי בקולנוע

פסטיבל הסרטים המסורתי בחנוצה נפתח בתחילת שבוע זה, בפעם ה-18. מש-תחפת בו 12 מדינות... **הבמאי הא-מריקאי** המפורסם דריל זאנוק, עומד ל-לול את ישראל בסיוע על פני תריסר מדי-נות לגילוי כשרונות... **לורנס אוליב-ייה** הוא המועמד לתפקיד שלמה המלך ב-סרט, שהברית יונייטד ארטיסטס חושבת לה-פיק בקרוב בישראל בשם שלמה ומלכת-שבא... **ניתוח קיסרי** מלא יועלה על-הבד, דחקא בסרט הוליוודי. הבמאי דוד א-סלונקי, הצליח להשיג היתר מיוחד להסררת ניתוח מעין זה. האשה לה יבוצע (כביכול) הניתוח בסרט הקץ לנשק תהיה ג'ניפר ג'ונס... **ג'ין קלי** נבחר לשחק את התפ-קיד הגברי הראשי לצידה של גאטאלי וד-בנוסחה הקולנועית של מרג'ורי מורנינג-סטאר, תולדות נערה יהודיה בניו יורק, אותו כתב הרמן (המרד על הקיין) חק.

תדריך

אלה הסרטים המוצגים בשבוע זה בערי-הארץ, אשר העולם הזה ממליץ לראותם:
● **נידון למוות ברח** (צפון, תל-אביב) סרט מתח אמנותי אודות בריחה מכלא הגסטפו, בתוספת הזכות לראות את גיבורי נסיון השוד בקולנוע, בשעת קניית הכרטיס בקופה.
● **עולם הרממה** (מנדלור, תל-אביב) צלילה למעמקי מים דרך מצלמותיו של אייב קוסטו, המביאה להתרוממות הרוח. לויתנים, כרישים, צבי ים בתפקיד כוכבים.
● **לא עת לפרחים** (תל-אור, ירו-שלים) ויויקה לינדפורס בסאטירה אמריקאית חריפה על משטרי הרודנות הקומוניסטיים.

אש עזי ארמות
סכין, צלב וקוניאק
הסבאן אש עזי ארמות
עלמה ברזל

פלכת היופי
של ישראל

מיץ
עגבניות

יפאורה בע"מ טבעי

המחיר לצרכן: בקבוק 63 ס"ל - 240 פר'
כוס (בקיוסק) 100 פרוטה

כיריים גדולות

כולל הרכבה. שרות ואחריות לשנה-במחיר

90
ל"י

נדרגז
Nardag

סוכנויות
בכל
הארץ

סוכנות ראשית: חפצי-בה, רחוב אלנבי, תל-אביב

עד שיוצא עשן

תעלול כזה יכול להעלות על דעתו רק ישראלי הנמצא בלונדון ומשתעמם במצב כזה נמצא חיים ברקאי, סטודנט בבית-הספר לכלכלה, כשעלה יום אחד לרכבת התחתית, לקרון המיועד אך ורק לבלתי-מעשנים, כשסיגריה נעוצה בזוית פיו. למרות הערפל הכבד שכיסה את העיר ומילא גם את הקרון, הבחינו כמה מן היושבים בתופעה מזועזעת זו, וכתפיהם התכווצו מיד בבחילה. חיים בחר לעצמו פינה מעורפלת היטב ור' התיישב בנוחיות. מפעם לפעם נשף נשיפה עזה, והערפל הלבבון התאבך ב' תימרות עגלגלות סביב ראשו. ואמר בנימוס קר כקרח: "אדוני, זהו הקרון המיועד לבלתי-מעשנים". "אני מודה לך, אדוני", השיב חיים באנגלית אדיבה למופת. "זה ידוע לי". והוא הוסיף לדבריו מציצה ונשיפה. לאחר שתקפה של דקות אחדות, חזר הגיטלמן בחריפות של כמה מעלות: "אדוני, זהו קרון לבלתי-מעשנים!". "בחדאי, אדוני", השיב חיים בשלווה האנגלית המפורסמת, "הרי אמרת לי זאת, לא כן?" והוא ניער את הסיגריה קלות באצבעות יד ימינו. זה כבר עבר את הגבול לגביה של אשה בגיל העמידה, שהחלה להשתעל ולהשתנק. בין שיעול לשיעול, נאנחה ואמרה ליושב לצידה: "ג'ורג' יקירי! אינני יכולה לשאת זאת יותר! העשן גורם לי תמיד מחנק!" משה, פחות קר רוח מן הממוצע הלאומי, השמיע בקול כמעט-רם וכמעט-ברור את המלה: "חוצ' פה!" היחיד שהחליט על מאמץ חינוכי נוסף, היה הגיטלמן הראשון, שאמר לחיים: "האם לא ידוע לאדוני כי בק' רונות לבלתי-מעשנים אסור העישון?". "בחדאי שידוע לי", היתה התשובה. כשנעצרה הרכבת בחתנה אץ הגיטלמן להזעיק את אחד ממבקרי הכר' טיסים. חיים הושיט לו מיד עם בואו את הסיגריה. היא לא הודקה ידעולם, אך הערפל הכבד מנע את ההבחנה. משה פרוינד, לונדון

העולם הבא

בעריכת לילי גלילי

חכמותיו של ברוק

שלמה ברוק, שחקן תיאטרון "הבימה", ידוע בין חבריו לבמה כבעל חוש הומור חריף ביותר. עד היום מזכירים, למשל, כיצד נכנס פעם לבית בחברת אחיו והכריז: "ברוקים הבאים!" יום אחד, בזמן שהוצגה על הבמה הצגת "אגדת שלושה וארבעה", שלא הצליחה ביותר ונידונה לחיים קצרים, נראה ברוק כשהוא מהלך מאחורי הקלעים על קצות אצבעותיו בזהירות רבה. כשעבר במקום אחד ממשתתפי ההצגה, רמז לו ברוק באצבעו לגשת אליו ולחש על אוזנו בצער קודר: "אתה יודע למה אני הולך כל כך בשקט? מפני שההצגה גוססת."

מעשיית מהצר בלז

מעשה בר' יהושע רוקח, רבה של בלז, שבא לברודי והקיפו אותו החסידים רוב כבוד ותורעה. בא לפניו ר' אהרן שליפר, תלמיד חכם שדעתו נטרפה עליו, ואמר לו: "רבי, חסידים, שהם מחצית העיר, רצים אחריך. מתנגדים, שהם מחצית העיר, אינם רצים אחריך. אם אתה מכניסני לכרכרה שלך, תרוץ העיר כולה." שאל הרבי: "כיצד?" השיב: "המחצית האחת תרוץ אחרי, משום שאני משוגע, והמחצית האחרת תרוץ אחריך, משום שהם משוגעים." ★ ★ ★

מעשה בר' אהרן רוקח, רבה של בלז, שבאו אליו חסידים רבים והצטופפו סביבו. אמר להם כי יניחו לו, שאין בו כוח לעמוד בדוחק, ולא נענו לו. אמר בלשון שהיה בה מן התחנון והתלונה כאחת: "אילו רבי שלי אמר לי כך, הייתי קופץ מן הגג ונשמע לו." מיד הסתלקו לצדדים ופינו לו דרך. ★ ★ ★

מעשה בר' אהרן רוקח, רבה של בלז, שנסע מתלאביב לירושלים. כשנכנס למונית אמר: "כל דבר אתה למד ממנו מידה טובה. מה אתה למד ממונית? מידת עניות — כשאתה נכנס, על כרחך אתה כופף את עצמך." ★ ★ ★

מעשה בר' מרדכי פלץ, יד ימינו של הר' יהושע רוקח מבלז, שדיבר בענייני אכילה, שהיה בקי בהם להפליא, ואמר: "יהודי שאכל חצי אוזן וכרסו שוב אינה קולטת כלום. הוא זולל וסובא. שכן, איך זה יהודי מפטם כריסו כל כך, שלאחר שהוא אוכל חצי אוזן, שוב אין היא קולטת כלום?" ★ ★ ★

מעשה בשלושת חסובי היושבים בחצר בלז, שהחליטו לכהן בליל-הושענא-רבא לאותו רגע של הרף-עין שאומרים עליו כי בו השמיים נפתחים וכל משאלה הנאמרת בו ברגע, סופה להתגשם. נדברו שלושתם, שהיו מתכננים למקוה שבבית-המרחץ של בלז, וכל אותו הלילה חזרו כל אחד על מלה אחת שבה כלולה כל המשאלה. האחד אמר וחזר ואמר: "חמיצה!" האחר חזר ואמר: "אטריות!" והשלישי חזר ואמר: "רוטב!" אומנם, בבוקר נוכחו שלושתם לדעת כי המקוה לא הפכה ליאור של חמיצה ולא לחבית של אטריות ולא לבריכה של רוטב. אבל השלושה זכו בכינויי קבע: ר' מגדל בורשט, ר' יונה לוקש ור' יואל יישקה. ★ ★ ★

מעשה בחסיד בלז שנקרא בשם "יעקב עם דלי האטריות", על שום שהיה חוזר ואומר: "ראש מאחיי שאזכה לדלי מלא אטריות, ואעמוד ואבלענו." פעם קיימה חבורה של חסידים את הפצו, ונתנו לפניו דלי מלא אטריות, ועמד ובלע עד תומו. אמרו לו: "גוי, יעקב, נתקיימה משאלת לבך?" השיב: "לא. אני התכונתי לדלי שאין לו תחתית." בעיקבות קצרת צימוקים וקצרת אגוזים, מאת דב סרן

ספר אסמא!

בית המוזה

כמו כל רעיון גאוני, בא גם זה במקרה. ר' איצ'ה פייבל קונצימאכר טייל לו לתומו ברחוב הקריה, כשננעץ מבטו בשני בניני פאר. מימין התנשא בית הרופאים על-שם רבי משה בן-מיימון, על חמש קומותיו קצופות-השיש. משמאל התרוממו שבע ה' קומות של היכל הרבנים על-שם רבי יוחנן בן-זכאי. באמצע היה מגרש ריק. ר' איצ'ה היורה לו בהיסחיה-דעת מה נמצא בין רופא ורב? ופתת, כמו ברק מן השמיים, עלתה בו התשובה: המוזה! ר' איצ'ה היה מוזהל.

משם היתה הדרך קצרה — לבית-העיריה. ר' איצ'ה פנה לראש-העיר, הסביר כי כל בני-העיר נימולים, וכל הנימולים הם בעלי זכות בחירה. העיריה נתנה את המגרש חניס. למחרת היום נוסדה חברת בית המוזה על-שם ד"ר אלברט איינשטיין בע"מ (מדוע איינשטיין? מדוע לא? הוא נימול, לא?) בשמה פנה ר' איצ'ה לכל המוסדות, כדי לקבל את התמיכה המתאימה. משרד-הדת מימן את הקומה הראשונה (32 חדרים, מסדרון-עמודים, אולם-שיש). משרד-הבריאות מימן את הקומה השנייה (ארכיון כלי המילה בכל הדורות). תוך זמנה לרמת-המילה של חיללי-החל תרם משרד-הבטחון את חלקו (הקומה השלישית והרביעית). רשות הפיתוח ומשרד-העבודה תרמו את העיסורים שסימלו את מותם המקצוע.

סכס הפתיחה התקיים באווירה נרגשת. בנאום היסטורי הביע ראש-הממשלה את ההשערה שגם הבודהא נימול.

ר' איצ'ה היה מנהל הבית בשנה הרא' שונה העביר החלטה שלא תבוצע בישראל שום מילה אלא בבית המוזה (250 ל"י ה' מילה, הנחה לתאומים). בשנה השנייה הוח' לט שלא יימול שום זכר אשר הוריו לא קיימו את סכס נשואיהם בבית המוזה (2000 ל"י הסכס, עם הנחה למילה שתבוצע תוך תשעה חודשים ושבע מיום הנשואין). מאז חי ר' איצ'ה בשליחות.

טעות לעולם צודקת

אידה קמינסקה נפגשה עם חנה רובינה, השתיים התנקשו ובכו משמחה (ידיעות אחרונות)

יהודית יהודי, ראשון לציון

נקיט-אש.

56 עורכי דין חדשים נוסחו לרשימה. (תנופה)

אליק מג, חיפה

ההסוואה, כל ההסוואה ושום דבר מלבד ההסוואה.

טנדר עם רשיון להובלת נוסעים מחפש עבודה. (הארץ)

מרכז דן, תלאביב

מוכן לספק נהג.

נשיא המדינה יפנה ליהדות ה' עולם לבקר בתה העשור — מכרזי נשיא איטליה. (כותרת בלמרחב)

שלמה ירון, ירושלים

אריזודרצי דרומה!

אני שמח להכריז כי מר פרץ אורן והעלמה

הערות=שוליים

סיכום שבועי קצר של המצב במדינות הערביות...

... סוריה סוררת, מצריים בין המצרים, ערב מתערבת, ירדן יורדת לחייה, לבנון מלבנת את העניינים, עיראק עורקת ותימן מיתממת.

אין כל יסוד לטענה, כי המפקח הכללי יחזקאל סהר ושאר קציני המשטרה הגבוהים אינם זקוקים באמת ובתמים למכוניות החדישות שהזמינו...

... סוף סוף, השקר אין לו רגליים.

האוצר עומד על דרישתו לגבות 150 ל"י בעד היתר-ציאה...

... מעתה נותרה רק ברירה אחת: לצאת מן הכלים.

מה שם ייקרא לקריית-הפלדה החדשה, שחברת "כור" ממשיכה לבנותה במרץ, למרות דו"ח המומחים השלילי בהחלט שפורסם השבוע?...

... "כור ירוז".